

การวิเคราะห์ศักยภาพและผลของการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ศึกษา

ในการวิเคราะห์ศักยภาพและผลของการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์จากสถานการณ์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ในภาพรวม และวิเคราะห์เป็นรายจังหวัด โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ คือ SWOT Analysis ดังนี้

5.1. การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

ในการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ จะวิเคราะห์จากข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ แผนงาน โครงการพัฒนาต่างๆ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม สามารถนำมาประมวลเพื่อประเมินศักยภาพของพื้นที่จากปัจจัยด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนา โดยใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis และผลจากการวิเคราะห์จะนำไปสู่การพิจารณาจัดทำแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ทางด้านการท่องเที่ยวต่อไป

5.1.1. การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ในภาพรวม

(1) จุดแข็ง คือ ข้อได้เปรียบ หรือสิ่งที่จะทำได้ดี ถ้าหากมีการพัฒนาพื้นที่

(1.1) มีที่ตั้งที่เหมาะสม พื้นที่ศึกษาประกอบด้วยจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดหนึ่งในเขตอีสานใต้ สามารถติดต่อเชื่อมโยงกับกลุ่มอีสานตอนบน โดยผ่านจังหวัดยโสธร ติดต่อกับกลุ่มจังหวัดภาคอีสานตอนบน ผ่านมายังสระแก้ว สุรินทร์ และยโสธร นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีนโดยผ่านทางจังหวัดอุบลราชธานี และทางด้านจังหวัดอำนาจเจริญ ยังเป็นทางผ่านในการติดต่อเชื่อมโยงกับจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งกำลังมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ดังนั้น ในอนาคตจึงอาจจะเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับกลุ่มอินโดจีน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อพื้นที่ศึกษา ดังนั้น พื้นที่ศึกษาจึงมีความได้เปรียบในด้านของทำเลที่ตั้งที่อยู่กึ่งกลางระหว่างอนุภาคต่างๆ และสามารถเดินทางติดต่อเชื่อมโยงระหว่างอนุภาคได้โดยสะดวก

(1.2) ความแตกต่างของสภาพภูมิอากาศ จากสภาพภูมิอากาศที่มีความหลากหลาย ทั้งฤดูร้อน และฤดูฝน ส่งผลต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวแต่ละช่วงได้รับความสนใจจากกลุ่มนักท่องเที่ยวแตกต่างกันแล้วแต่ความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ก็จะเป็นฤดูหนาว และฤดูฝน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมประเพณี ก็จะอยู่ในช่วงฤดูร้อน เป็นต้น

(1.3) มีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณี ที่โดดเด่น และมีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถนำมาเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมเยือนได้ เช่น ประเพณีการลงแขก ซึ่งสะท้อนถึงความสามัคคี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ที่ยังคงมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันฉันญาติมิตร ประเพณีผูกเสี่ยว ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นมิตรกับผู้คนแปลกหน้า รวมถึงกลุ่ม นักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจต่อนักท่องเที่ยวให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีก

(1.4) มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท ทั้งประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี โดยแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังมีความบริสุทธิ์ จึงควรมีการพัฒนาเพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์ แต่ควรคำนึงถึงสภาพความเหมาะสม ซึ่งภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีแผนงาน โครงการสำหรับที่จะเตรียมการวางแผนเพื่อพัฒนา หรือปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

(2) จุดอ่อน หมายถึง ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาพื้นที่ แต่เป็นสิ่งที่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ดังนี้

(2.1) แรงงานส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์และมีฝีมือ จากข้อมูลแรงงานของประชากรในพื้นที่ศึกษา ในปี 2544 ทราบว่าประชากรส่วนใหญ่ประมาณ 64.98 เปอร์เซ็นต์ จะเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม ในขณะที่มีแรงงานนอกภาคเกษตรกรรมเพียงร้อยละ 33.66 ของแรงงานทั้งหมด ซึ่งแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมภาคเกษตรกรรมมากที่สุด โดยสถานภาพการทำงานส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้างมากกว่าเป็นเจ้าของผู้ประกอบการ สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์และฝีมือในการทำงาน ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อรองรับตลาดแรงงานในอนาคต

(2.2) คุณภาพแรงงานต่ำ โดยประมาณร้อยละ 80 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีแนวโน้มจะขาดแคลนแรงงานในสัดส่วนที่สูงขึ้น (ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศไทย ,สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,2544) และเนื่องจากมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อน จึงมีปัญหาในเรื่องแรงงานต่างด้าว ที่ผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ยาเสพติด และการให้บริการทางด้านสังคม

(2.3) เป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มอนุภาคยากจน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ามาตรฐานตามตัวชี้วัด (จปฐ.) ที่กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยกำหนด ยกเว้นจังหวัดอุบลราชธานี

(2.4) ขาดความปลอดภัยตามแนวชายแดน เนื่องจากมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางด้านตะวันออก คือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและทางด้านทิศใต้

ที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องของระบบการเมืองการปกครอง และการบริหารประเทศ จึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในด้านการค้า การลงทุน ร่วมกัน

(2.5) มีฐานการผลิตที่พึ่งพิงเกษตรกรรมเป็นหลัก ทั้ง 4 จังหวัด ทำให้เศรษฐกิจมีโอกาสนในการเติบโตน้อยและฐานเศรษฐกิจแคบ ประกอบการผลิตภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่จะพึ่งพิงน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความผันผวนของฤดูกาล ประสบปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม ประกอบการคุณภาพดินที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตรจึงส่งผลต่อผลผลิตต่อไร่ต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน

(2.6) ระดับท้องถิ่นขาดการบริหารและดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ตามที่ภาครัฐได้มีการกระจายอำนาจ ให้ ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน (พ.ศ.2540) ตลอดจนขาดแผนงานโครงการ ในการเตรียมการเพื่อพัฒนา

(2.7) สินค้าที่ระลึกลักษณะความหลากหลาย ไม่มีความเป็นเอกลักษณ์และไม่ตรงกับความต้องการและรสนิยมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังขาดการออกแบบและพัฒนาการบรรจุหีบห่อที่เหมาะสมกับการขนส่ง ทำให้เสียโอกาสในรายได้ จากนักท่องเที่ยว (เพ็ญพักต์ ศรีทอง, ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี, 2539)

(3) โอกาส หมายถึง ปัจจัยที่เหมาะสมและเป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ มีดังนี้

(3.1) แนวนโยบายในการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับตั้งแต่แผนฉบับที่ 4 ที่ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคมุ่งเน้นการพัฒนาภูมิภาคมากขึ้น และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบกับกรอบแนวทางในการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงส่งผลให้กลุ่มจังหวัดในพื้นที่ศึกษามีโอกาสในการพัฒนา และส่งผลดีต่อประชาชนในพื้นที่

(3.2) ศักยภาพของประเทศเพื่อนบ้านทางด้านการท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกื้อหนุนพื้นที่ศึกษาได้ เนื่องจากมีนโยบาย 3 ประสาน ที่พยายามประสานความร่วมมือกันระหว่าง 3 ประเทศ คือ ไทย ลาว กัมพูชา ทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เพื่อร่วมกันพัฒนาพื้นที่ โดยใช้หลักการพัฒนาร่วมกัน

(3.3) นโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล จะก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาดและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดการตื่นตัวในการที่จะคิดค้นพัฒนาสินค้า และปรับปรุงมาตรฐานสินค้า ให้ได้มาตรฐานและตรงกับความต้องการของตลาด และกระตุ้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

(3.4) พื้นที่ที่มีความมั่นคงทางการเมืองและมีความปลอดภัยสูงทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกปลอดภัย และอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยวให้นานขึ้น

ซึ่งจะส่งผลดีต่อพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจ เพราะนักท่องเที่ยวพักนานวันขึ้น โอกาสที่จะใช้จ่ายในพื้นที่ก็นานขึ้น รายได้ก็จะกระจายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะในการเดินทาง รวมทั้งค่าซื้อของ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งความปลอดภัยก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ และเป็นนโยบายที่ภาครัฐให้ความสำคัญ

(4) อุปสรรค เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและขัดขวางการพัฒนา ได้แก่

(4.1) จากสภาพภูมิอากาศที่ร้อน และแห้งแล้ง ประกอบกับภาพลักษณ์เดิมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ส่วนใหญ่คิดว่าเป็นกลุ่มจังหวัดที่ยากจน แห้งแล้ง และไม่มีที่น่าสนใจ

(4.2) ความไม่แน่นอนของนโยบายทางการเมือง ของประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน

(4.3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีการกระจายตัวสูง ทำให้ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสูง

(4.4) ประชากรส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน หนี้สินมาก (เอกสารประกอบการสัมมนา วิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาของประชาชนในช่วงแผนฯ 9 , ศูนย์พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) การเพิ่มรายได้โดยการเพิ่มผลผลิต และการกระจายความเสี่ยง โดยการเพาะปลูกพืชผลแบบผสมผสานหลายชนิด ล้วนแล้วแต่มีข้อจำกัดทั้งทางด้านต้นทุน ความรู้ เทคโนโลยีและการตลาด

5.1.2. การวิเคราะห์พื้นที่ศึกษารายจังหวัด

จังหวัดอุบลราชธานี

(1) จุดแข็ง คือ ข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่จะทำได้ดี ถ้าหากมีการพัฒนาพื้นที่

(1.1) มีที่ตั้งที่เหมาะสมและได้เปรียบในการทำหน้าที่เป็นประตูเศรษฐกิจใหม่เพื่อเชื่อมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวไปสู่ประเทศในกลุ่มอินโดจีน ตามบทบาทที่ภาครัฐกำหนดไว้โดยมีจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี เป็นฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมและบริการ และมีเมืองหลักบริเวณแนวชายแดน เช่น มุกดาหาร นครพนม หนองคายและอุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางการค้า และการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

(1.2) เป็นอนุภาคที่ติดต่อกับประเทศกลุ่มอินโดจีนถึง 2 ประเทศ คือ ลาวและกัมพูชา นับเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาด้านการค้าชายแดนการพัฒนาอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภค-บริโภค และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีนโยบายระหว่างประเทศว่าด้วยความตกลงร่วมมือในการเปิดด่านชายแดนเพื่อการค้าชายแดน จะเอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว และเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางการท่องเที่ยวโดยจะเป็นที่สนใจของตลาดท่องเที่ยวที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจการท่องเที่ยวเส้นทางอารย

ธรรมชาติที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวเมืองปากเซ ก็จะมีส่วนดึงดูดนักท่องเที่ยวเช่นกัน เมื่อมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวจำนวนมาก ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนในอนุภาคนี้นี้อีกเพิ่มขึ้น

(1.3) มีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา ที่จัดให้มีขึ้นเป็นประจำ ประมาณเดือนกรกฎาคม ของทุกปี ซึ่งเป็นงานประเพณีที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

(1.4) ทวีปการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น เช่น การท่องเที่ยวตามลำน้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติ เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้านทางด้านประเทศ สปป.ลาว เช่น แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มเมืองปากเซ ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ สปป.ลาว มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเมืองปากช่อง กลุ่มสี่พันดอน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสามารถติดต่อท่องเที่ยวกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยได้ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และเป็นสิ่งมหัศจรรย์ เช่น ปราสาทหินนครวัด นครธม และมรดกโลก หลวงพระบาง เป็นต้น

(1.5) มีแรงงานจำนวนมากและเป็นแรงงานที่มีความขยัน อดทน ฝึกฝนได้ โดยเฉพาะแรงงานภาคเกษตร และมีค่าจ้างแรงงานต่ำ เมื่อเทียบกับค่าจ้างแรงงานในเมืองใหญ่ใน ภูมิภาคอื่นๆ

(1.6) มีความก้าวหน้าด้านการแพทย์และการศึกษามาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงเป็นผลให้ประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาใช้บริการในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยทางด้านสาธารณสุขมีโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี เป็นโรงพยาบาลศูนย์ มีขอบเขตการให้บริการครอบคลุมพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ และประเทศเพื่อนบ้านทางฝั่งประเทศ สปป.ลาว นอกจากนี้ทางด้านการศึกษา อุบลราชธานี ยังเป็นเมืองศูนย์กลางทางการศึกษา เนื่องจากเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งมีขอบข่ายการให้บริการทางการศึกษากับกลุ่มจังหวัดที่อยู่ทางด้านตะวันออกของภาคอีสาน

(1.7) มีโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีที่แข็งแกร่ง ซึ่งชนบธรรมเนียมประเพณีที่ชาวอีสาน ได้ปฏิบัติและสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จนเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม คือ ประเพณีฮีตสิบสอง ซึ่งส่วนมากจะเป็นงานบุญที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามให้คงอยู่ต่อไป ควรจะมีการรวบรวมไว้เป็นประเพณีควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

(1.8) ความหลากหลายของภูมิอากาศ พื้นที่ศึกษาอยู่ใน 3 ลุ่มน้ำใหญ่ คือ ลุ่มน้ำชี มูล และโขง ทำให้ภูมิอากาศมีความหลากหลายตั้งแต่แห้งแล้งถึงชุ่มชื้น โดยมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ บริเวณตอนกลางของพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นที่

ราบลุ่มแม่น้ำ ก็เหมาะสำหรับการปลูกข้าว โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ คุณภาพดี ในพื้นที่บริเวณขอบ
กะทะทั้งสองข้าง ก็เหมาะสำหรับการทำปศุสัตว์ และไม้ผล ไม้ยืนต้น เป็นต้น

(1.9) ชุมชนชาวบ้านมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่แบบชนบท มีขนบธรรมเนียมประเพณี ที่แตกต่าง
ต่างไปจากภาคอื่น ความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสูง จึงเป็นสิ่ง
ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่เที่ยวได้นานวันขึ้น

(1.10) มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริการโดยมีจังหวัดอุบลราชธานีเป็น
ศูนย์กลาง จึงสามารถรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอนุภาค และสามารถเชื่อมโยงกันได้ ในแง่ของการบริการ

(1.11) เป็นพื้นที่ภายใต้โครงการความร่วมมือกับกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ
ได้แก่ กัมพูชา จีน พม่า ลาว เวียดนาม และไทย ซึ่งจะช่วยพัฒนาการค้าและการลงทุน โดยกำหนดให้
จังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ เป็นฐานการผลิต และเชื่อมโยงกับการกระจายสินค้ากับด้านการค้า
ชายแดนที่มุกดาหาร

(2) จุดอ่อน ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาพื้นที่ แต่เป็นสิ่งที่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปรับ
ปรุงให้ดีขึ้นได้ ดังนี้

(2.1) ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ เพื่อรองรับการลงทุนที่ใช้เทคโนโลยีสูง

(2.2.) มีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 2 ด้าน ซึ่งมีความแตกต่างกันใน
เรื่องระบบการเมือง การปกครองทำให้มีความแตกต่างกันในเรื่องของนโยบายการค้า การลงทุน รวมไปถึง
นโยบายด้านการท่องเที่ยว

(2.3) ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้นักท่องเที่ยวและผู้
ประกอบการลงทุนขาดความเชื่อมั่น และเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุน

(2.4) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกตามเมืองและด่านชายแดนยังไม่
เอื้อต่อการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวที่สามารถจะเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2.5) การผลิตสาขาเกษตรมีฐานการผลิตแคบ ขึ้นอยู่กับพืชเพียง 3-4 ชนิด คือ ข้าว มัน
สำปะหลัง และข้าวโพด (สถิติการเกษตร ปี 2544) และเกษตรกรมีความเสี่ยงสูงทั้งจากสภาพภูมิอากาศ
และราคา

(2.6) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน หนี้สินมาก ถึงแม้จะมีการเพิ่มรายได้โดย
เพิ่มผลผลิตและการกระจายความเสี่ยงโดยเพาะปลูกพืชแบบผสมผสานหลายชนิดรวมทั้งการผลิตอื่นๆ
เช่น ปศุสัตว์ ประมง ล้วนแล้วแต่มีข้อจำกัดทั้งต้นทุน ความรู้ เทคโนโลยีและการตลาด

(3) โอกาส เป็นปัจจัยที่เหมาะสมและเป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ มีดังนี้

(3.1) กรอบการพัฒนาในระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9
กำหนดให้จังหวัดอุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเป็นประตูเชื่อมโยง

กลุ่มประเทศอินโดจีน โดยมีหนองคาย มุกดาหาร นครพนม เป็นประตูการค้าชายแดนของภาค พร้อมทั้งพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเชื่อมโยงภาคเหนือตอนล่างและพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยมีกลุ่มจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น เป็นศูนย์กลาง

(3.2) นโยบายภาครัฐ เรื่องการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่น มีโอกาสที่จะบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความรัก ความหวงแหน ความมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวและยังสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

(3.3) นโยบายภาครัฐ ในเรื่องหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การแข่งขัน การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นการสร้างรายได้ และสนับสนุนการท่องเที่ยว

(3.4) สะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหารที่กำลังจะสร้าง และการก่อตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะทำให้การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวดีขึ้น โดยเฉพาะการส่งสินค้าออกของไทยที่อาศัยเส้นทางไทย - ลาว - เวียดนาม ออกสู่ทะเลโดยผ่านท่าเรือน้ำลึกที่เมืองดานัง มีความสะดวกขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณการค้ามีมากขึ้นด้วยในระยะยาว

(3.5) มีโอกาสใช้ทรัพยากรร่วมกับเพื่อนบ้านเพื่อการพัฒนาการผลิตการตลาดและการขนส่ง หรือนำสินค้าและผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าได้

(3.6) มีโอกาสที่จะใช้แรงงานราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน

(3.7) โอกาสทางการเกษตร เกษตรกรมีโอกาสที่จะเพิ่มรายได้โดยการเปลี่ยนมาปลูกพืชที่มีมูลค่าสูง เช่น ข้าวหอมมะลิในพื้นที่แถบทุ่งกุลาร้องไห้ หรือการทำสวนผลไม้ พืชผัก ไม้โตเร็ว ในแถบพื้นที่เพาะปลูกที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

(3.8) การที่ได้รับความช่วยเหลือกับประเทศเพื่อนบ้านในการจัดทำกรอบแนวทางว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ไทย-ลาว-กัมพูชา) จะช่วยส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศและวงจรการท่องเที่ยวแถบอีสานตอนล่างของไทยที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ท่องเที่ยวของลาวและกัมพูชาเกิดความคึกคักขึ้น

(3.9) นโยบายภาครัฐ ในการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกร

(4) อุปสรรค เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางการพัฒนา ได้แก่

(4.1) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลักๆ ในพื้นที่ศึกษา มีการกระจายตัวสูง ดังนั้น ในการท่องเที่ยวให้มีความทั่วถึงของนักท่องเที่ยว จึงต้องใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายสูง ประกอบกับแต่ละแห่งก็มีประวัติความเป็นมาที่ค่อนข้างแตกต่างกัน จึงทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงและได้รับความพึงพอใจได้ยาก

(4.2) ความผันผวนของภัยธรรมชาติ อาทิ ฝนแล้ง น้ำท่วม ที่เกิดเป็นประจำ ก่อให้เกิดผลเสียกับการผลิต การเกษตรและการค้าของอนุภาค

(4.3) ปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนและความหวาดระแวงในเรื่องความปลอดภัย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ตกต่ำ

(4.3) ความแตกต่างของระบบการเมือง การปกครอง เนื่องจากมี 3 ประเทศ (ไทย ลาว กัมพูชา) มีระบบการเมืองการปกครองและการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อการประสานความเชื่อมโยงต่อการพัฒนาและการกำหนดมาตรฐานและการให้บริการในด้านต่างๆ

จังหวัดศรีสะเกษ

(1) จุดแข็ง

(1.1) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา โดยมีจุดผ่านแดนการค้าที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร คือ ด้านการค้าชายแดนช่องสง่า อำเภอภูสิงห์ ซึ่งจากสถานภาพดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การพาณิชย์ การท่องเที่ยวและการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ ตามนโยบายสามเหลี่ยมมรกตของรัฐบาล

(1.2) มีความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะปราสาทขอม จนได้รับฉายานามว่าเป็นนครแห่งปราสาท ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว คือ ปราสาทเขาพระวิหาร นอกจากนี้ยังมีปราสาทอีกหลายแห่งที่สามารถพัฒนาเป็นจุดท่องเที่ยวได้ เช่น ปราสาทบ้านปราสาท ปราสาทตาเล็ง ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ ปราสาทหินวัดสระกำแพงน้อย เป็นต้น

(1.3) มีวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่น เช่น ประเพณีสีเฝ้าศรีสะเกษ ซึ่งประกอบด้วยเผ่าเขมร ส่วย ลาว เขย เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษ มีความหลากหลายของเผ่าพันธุ์ และมีความหลากหลายของวัฒนธรรม จึงเป็นจุดเด่นที่ควรนำมาเป็นขายในเรื่องของการท่องเที่ยว โดยสถานที่จัดงาน คือ สวนดอกลำดวน(สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์)จัดขึ้นราวต้นเดือนมีนาคมเพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษ ในงานจะมีขบวนแห่การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานใต้ สาธิตการทอผ้า ประทศเป่าแคนตีพิณหมอลำการจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ หอมแดง กระเทียม และกระเทียมโทน

(1.4) นโยบายของภาครัฐให้ความสำคัญของการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงเป็นที่ตั้งอยู่ภายใต้โครงการการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมขอมในพื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีโบราณสถานขอมกระจุกตัวอยู่จำนวนมาก และเป็นเส้นทางสัญจรโบราณที่เรียกกันว่าเส้นทางพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยยึดเหตุการณ์ประวัติศาสตร์และได้มีความสัมพันธ์กับเส้นทางท่องเที่ยวหลักในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอื่นๆ ที่มีเส้นทางต่อเนื่องกัน

(1.5) มีผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ และมีผลผลิตหลายประเภท มีชื่อเสียง เช่น หอมแดง กระเทียม ข้าวหอมมะลิ และผลผลิตอื่นที่จังหวัดอื่นในภาคอีสานผลิตไม่ได้ เช่น เงาะ ทุเรียน ยางพารา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะปลูกบริเวณอำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูง เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ พืชสวน

(1.6) ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นมีความหลากหลาย เพราะมีชนพื้นเมืองหลายเผ่า แต่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ผู้คนมีความร่วมมือ ร่วมใจ มีวิถีชีวิตเรียบง่าย มีน้ำใจและมีความเป็นเครือญาติ

(1.7) มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ต่างจากจังหวัดอื่น เช่น ปราสาทขอมโบราณ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ (นครวัด) และมรดกโลก (หลวงพระบาง) ได้ด้วย

(2) จุดอ่อน

(2.1) ด้านการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ยังขาดบริการโครงสร้างพื้นฐานสำหรับส่งเสริมการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะในอำเภอชายแดน ที่สำคัญ เช่น ช่องสะง่า ช่องอานม้า เป็นต้น

(2.2) ด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีระยะทางที่ห่างไกลกันและเข้าถึงยากในบางพื้นที่ นอกจากนี้ยังขาดการพัฒนาและบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ทรัพยากร การท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและไม่ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว

(2.3) ความแตกต่างด้านนโยบายการเมืองการปกครองของประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลต่อสถานการณ์ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ เช่น เหตุการณ์ที่เขาพระวิหารปิด ส่งผลต่อพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างเห็นได้ชัด ประชาชนก็ขายของไม่มีการเติบโตด้านเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ ได้รับกระทบโดยตรง

(3) โอกาส

(3.1) ด้านการค้า การลงทุน จากจุดแข็งทางด้านที่ตั้ง ทำให้จังหวัด ศรีสะเกษมีความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจ เปรียบเสมือนเป็นประตูเปิดไปสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน โดยเฉพาะประเทศ สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยมีโอกาสส่งออกข้าว ผัก ผลไม้ สินค้าอุปโภค บริโภค ไปจำหน่ายยังประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังมีบทบาทในด้านการค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา ที่ช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นจุดที่สามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังเมืองเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา ประชาธิปไตย โดยทางจังหวัดได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ในการที่จะพัฒนาช่องสะง่าให้เป็นจุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึก หนังสือผลิตภัณฑ์ หนังสือตำบลงภูมิภาคอีสานใต้ ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐแล้ว และอยู่ในระหว่างการจัดวางผังชุมชน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

(3.2) รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มีบทบัญญัติส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและบัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น จากข้อกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว จะส่งผลให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการ และพัฒนาพื้นที่ตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3.3) ที่ตั้งอยู่ใกล้กับจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นศูนย์กลางของอีสานใต้ โดยมีที่ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ 65 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที จึงสามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียวกัน ทำให้เกิดการพึ่งพิงการบริการทางด้านสังคม ที่จังหวัดอุบลราชธานี มีความพร้อมและมีมาตรฐานการบริการที่สูงกว่า เช่น ทางด้านการศึกษา การสาธารณสุข และการคมนาคมขนส่ง ทั้งทางรถยนต์ รถไฟและทางอากาศ

(4) ข้อจำกัด

(4.1) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ค่อยพักค้างคืนที่จังหวัดศรีสะเกษ จึงควรมีการปรับปรุงระบบบริหารจัดการและปรับปรุงสถานที่พักและสถานที่ท่องเที่ยว สำหรับรองรับการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

(4.2) จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดที่มีการผสมผสานกันหลายเผ่าพันธุ์ เช่น เขมร ลาว ยะโฮ จึงเกิดการผสมผสานทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี จนทำให้เอกลักษณ์ทางด้านภาษา ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นบางอย่างสูญหายไป ไม่มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่ลูกหลาน และจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้คนนิยมวัตถุมากขึ้น จึงขาดการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมและบางอย่างสูญหายไป เช่น ประเพณีการผูกเสี่ยว ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น ดังนั้น จึงควรมีการฟื้นฟู และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ สืบต่อจนถึงลูกหลานในรุ่นต่อไป

(4.3) ขาดแผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถถ่ายทอดจากนโยบาย สู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ขาดการบริหารและขาดการดูแลการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น ตามที่นโยบายภาครัฐได้มอบอำนาจให้ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 และข้อบัญญัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

(4.4) ในช่วงนอกเทศกาลการท่องเที่ยว ประมาณช่วงฤดูร้อน ปริมาณนักท่องเที่ยว มีจำนวนน้อย แต่ในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว ประมาณช่วงฤดูฝนต้นฤดูหนาว จะมีนักท่องเที่ยวมาก ส่งผลให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ร้านอาหารไม่เพียงพอ (บรรยายสรุปจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2544) ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการกระจายการท่องเที่ยว จึงควรมีการส่งเสริมกิจกรรม หรือมีการจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวตลอดปี

(4.5) การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่ไปสู่นักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย กล่าวคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวทราบว่าจังหวัดศรีสะเกษ จัดงานวันดอกลำดวนทุกปี แต่นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง ก็ไม่ทราบว่า จะจัดกันช่วงเดือนไหนสถานที่จัดและการเดินทางไปเที่ยว ดังนั้น ควรจะมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กันให้แพร่หลาย โดยใช้สื่อหลายประเภท และตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

จังหวัดยโสธร

(1) จุดแข็ง

(1.1) ท่าเลที่ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างอีสานบน และอีสานใต้ จึงเหมาะสำหรับพัฒนาให้เป็นจุดแวะพักของวงจรการเดินทาง และการท่องเที่ยว ระหว่างอีสานตอนบนและตอนล่าง ประกอบกับจังหวัดยโสธรมีระบบโครงข่ายถนนเป็นใยแมงมุม สามารถติดต่อเชื่อมโยงได้กับทุกทิศทาง สภาพถนน ภายในตัวเมือง เป็นถนน 4 ช่องจราจร การสัญจรสะดวก และมีการเตรียมการเพื่อพัฒนาการขนส่งทางรถยนต์ ด้วยการที่กำลังก่อสร้างสถานีขนส่งแห่งใหม่บริเวณถนนเลียงเมือง ซึ่งคาดว่าจะเปิดให้บริการได้ประมาณสิ้นปี 2547

(1.2) มีศิลป วัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้านที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ งานประเพณีบุญบั้งไฟ ซึ่งจัดให้มีขึ้นในวันเสาร์-อาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤษภาคม ในทุกปี เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังมีหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชมเยื้องทั่วไไป คือ หมูบ้านหัตถกรรมพื้นบ้านศรีฐาน ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านการผลิตหมอนชนิดและผลิตภัณฑ์จากผ้า และหมู่บ้านนาสะไมย์ ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านเครื่องจักสาน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวจะนิยมแวะไปซื้อของฝากและของที่ระลึก ณ จุดผลิตโดยตรง ทำให้ได้สัมผัสกับบรรยากาศของชาวบ้านชนบทอย่างแท้จริง โดยไม่มีสร้างบรรยากาศเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งชาวบ้านประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ จะเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและบางรายก็นำไปจำหน่าย สร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว จากการที่ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ทำให้สภาพบ้านเรือน และการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ค่อนข้างจะเป็นสังคมมากกว่าสังคมเกษตรกรรม ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีน้อย

(1.4) มีภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นทุนทางสังคม ที่จะนำมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ เช่น หมูบ้านหัตถกรรมพื้นบ้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

(1.5) สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปยังบริสุทธิ์ ยังไม่ถูกทำลาย และยังไม่ปรากฏปัญหาในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะ หรือปัญหาทางด้านสภาวะแวดล้อมอื่นๆ จึงเป็นสิ่งที่ดีที่ภาครัฐควรจะมีการเตรียมการวางแผนในการที่พัฒนาหรือปรับปรุงพื้นที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และนำหลักการของผังเมืองมาใช้ ตามแนวความคิดเมืองน่าอยู่

(2) จุดอ่อน

(2.1) จากรูปลักษณะของพื้นที่ ที่มีลักษณะเป็นรูปพระจันทร์เสี้ยว ยาวจากเหนือไปได้ จึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในแง่ของการให้บริการทางด้านสังคมที่ไม่ทั่วถึง หรือครอบคลุมทุกพื้นที่ ประกอบกับจังหวัดยโสธร มีท่าเลที่ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างจังหวัดใหญ่ เช่น มุกดาหาร อุบลราชธานี และศรีสะเกษ ทำให้จังหวัดยโสธร กลายเป็นจังหวัดที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของจังหวัดเหล่านี้ จึงถูกมองข้ามในแง่ของการลงทุนจากผู้ประกอบการต่างๆ ที่มุ่งลงทุนในจังหวัดที่ใหญ่กว่า เนื่องจากหวังผลตอบแทนที่คุ้มค่า

(2.2) สถานการณ์ผลิตพืชพาณิชยกรรมเป็นหลักทำให้เศรษฐกิจของพื้นที่แคบโดยพืชผลทางการเกษตรที่นิยมปลูกส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะปลูกกันมากบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำชี ที่อยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด นอกจากนี้สถานการณ์ผลิตแคบแล้ว ยังประสบปัญหาหาค่าผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำเหมือนกับจังหวัดอื่นในพื้นที่ศึกษาและอีกหลายๆ จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2.3) แรงงานส่วนใหญ่ขาดทักษะ ในปี 2544 จังหวัดยโสธร มีประชากรวัยแรงงาน ที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี ประมาณ 368,215 คน คิดเป็นร้อยละ 66.62 ของประชากรทั้งหมด ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม และแรงงานในภาคบริการที่ไม่ต้องใช้ความรู้ ความชำนาญ หรือความสามารถสูงมากนัก

(2.3) ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน มีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามตัวชี้วัด (จปฐ) ที่กรมการพัฒนาชุมชนทำการสำรวจ โดยเฉพาะตัวชี้วัดทางการศึกษาและการสาธารณสุขสะท้อนถึงคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่ามาตรฐาน และภาครัฐควรพัฒนาการบริการให้ครอบคลุม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

(2.4) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร ตลอดจนร้านค้าจำหน่ายสินค้าที่ระลึก มีจำนวนน้อย ไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว ดังนั้น สถานะของจังหวัดยโสธร จึงเป็นจังหวัดที่เป็นทางผ่าน ไปยังอีสานตอนบน และเป็นจุดเชื่อมต่ออีสานใต้ โอกาสการลงทุนด้านที่พัก โรงแรม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ จึงน้อย และมีโอกาสเติบโตช้า เนื่องจากมีผู้มาใช้บริการน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ รอบข้าง เช่น มุกดาหาร อุบลราชธานี หรือ ศรีสะเกษ

(2.6) มีการอพยพแรงงานตามฤดูกาล ขาดต่อการป้องกันและควบคุม เนื่องจากแรงงานในพื้นที่จังหวัดยโสธร ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม ดังนั้น นอกฤดูกาลทำนา ก็จะมีประชากรส่วนหนึ่งที่เป็นวัยแรงงาน หนุ่มสาว พากันอพยพเข้าไปหางานทำในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร ชลบุรี พัทยา นครราชสีมา เป็นต้น

(2.7) ขาดสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การศึกษานอกจากจะมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถหรือประสิทธิภาพให้แก่แรงงานในฐานะเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญประเภทหนึ่งในกระบวนการผลิตแล้ว การศึกษายังเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มศักยภาพของการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและครอบครัว การพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนการเมืองและการปกครอง ด้วยเหตุดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญในภาระหน้าที่นี้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งซึ่งจะได้รับผลในระยะยาว การให้บริการทางการศึกษาในจังหวัดยโสธร มีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอาชีวศึกษา

จำนวน 433 แห่ง โดยเป็นโรงเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษา 408 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 30 แห่ง ระดับอาชีวศึกษา 5 แห่ง แต่ยังคงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

(3) โอกาส

(3.1) รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มีบทบัญญัติส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและบัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น และจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตน

(3.2) เป็นจังหวัดที่อยู่กึ่งกลางระหว่างอีสานตอนบน และอีสานตอนล่าง จึงมีความได้เปรียบในเรื่องการพึ่งพิงสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถจะใช้บริการได้ทั้งสองพื้นที่ ที่ตามความสะดวก เช่น ประชาชนในพื้นที่ทางด้านเหนือ บริเวณอำเภอเลิงนกทา จะอยู่ในเขตอิทธิพลของจังหวัดมุกดาหาร ในขณะที่อำเภอทางตอนใต้ บริเวณอำเภอดำเชียงแก้ว อำเภอมหาชนะชัย อำเภอค้อวัง ก็อยู่ในเขตอิทธิพลของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

(3.3) มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยังบริสุทธิ์อีกหลายแห่ง ที่สามารถพัฒนาเพื่อการพาณิชย์ได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความยั่งยืนด้วย

(3.4) พระราชบัญญัติการศึกษาปัจจุบันส่งเสริมให้เกิดการสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งจังหวัดยโสธร มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อพื้นที่และประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การสืบสานต่อทางสังคม และส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ได้

(3.5) นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จะก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย มีมาตรฐานและตรงตามความต้องการของตลาดมากขึ้น อันจะทำให้เกิดการขยายตลาดสำหรับจำหน่ายได้กว้างมากขึ้น

(3.6) จากนโยบายของภาครัฐที่มุ่งเน้นให้เกิดการกระจายรายได้ และกระจายการท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางของประเทศ ออกสู่ภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น จังหวัดยโสธรก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว ทำให้มีโอกาสรองรับประโยชน์ที่จะได้จากนโยบายของภาครัฐดังกล่าว

(4) อุปสรรค

(4.1) เนื่องจากจังหวัดยโสธร มีทำเลที่ตั้งที่เป็นทางผ่าน ทำให้ถูกมองข้ามจากกลุ่มผู้ลงทุน ทำให้จังหวัดยโสธรมีโอกาสในการเติบโตช้า แต่ก็เป็นที่ดี เนื่องจากถ้าหากมีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่เป็นการก้าวกระโดดมากเกินไป เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนค่อยๆ รับตัว และยอมรับการเปลี่ยนแปลงในที่สุด

(4.2) ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

(4.3) ขาดแผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถถ่ายทอดจากนโยบายสู่การ

ปฏิบัติระดับท้องถิ่น

(4.4) ขาดการบริหารและการดูแลการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น

(4.5) ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบสูง และที่ราบลุ่มแม่น้ำ ไม่มีความหลากหลายเชิงพื้นที่ จึงไม่มีความโดดเด่น และขาดความหลากหลายของประเภทแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร ที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งสามารถนำเสนอขายได้ในเวลาสั้นๆ ไม่สามารถจะขายได้ตลอดปี

อำนาจเจริญ

(1) จุดแข็ง

(1.1) เป็นพื้นที่ที่มีที่ราบลุ่มแม่น้ำธรรมชาติ ที่สำคัญ 2 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติ โดยแม่น้ำโขงส่งผลดีต่อพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว และการเกษตรกรรม โดยทางด้านการท่องเที่ยวนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ได้แก่ ทิวทัศน์ริมฝั่งแม่น้ำโขง ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอขามเฒ่า ส่วนความสำคัญทางด้านเกษตรกรรม ก็อาศัยแม่น้ำโขงในด้านการประมง และการเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีลำเซบาย ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำมูล ซึ่งมีความสำคัญต่อพื้นที่ในด้านการอุปโภค และบริโภค

(1.2) มีแหล่งท่องเที่ยวที่บริสุทธิ์ และพร้อมจะพัฒนาหลายแห่ง เช่น แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอขามเฒ่า เช่น แก่งต่างหล่าง ซึ่งเป็นแก่งหินขัดริมฝั่งแม่น้ำโขง ในฤดูแล้ง น้ำลดจะมองเห็นโขดหินสวยงามมาก นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด และโบราณสถาน ที่สำคัญ เช่น วัดพระเหลาเทพนิมิต วัดถ้ำแสงเพชร วนอุทยานดอนเจ้าน้อย อำเภอพนา ซึ่งเดิมเป็นป่าดงดิบประกอบด้วยป่าไม้เบญจพรรณนานาชนิด เป็นที่อยู่ของสัตว์ป่านานาพันธุ์ ปัจจุบันวนอุทยาน ดอนเจ้าน้อย มีเนื้อที่ประมาณ 260 ไร่ สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าดงดิบเป็นที่อยู่อาศัยของลิง จำนวนมาก

(1.3) เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เพิ่งจะจัดตั้งขึ้นใหม่ จึงมีโอกาสเติบโตทางด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวอีกมาก ประกอบกับมีศักยภาพหลายด้าน เช่น มีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม ที่จะพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตของจังหวัดอุบลราชธานี ในอนาคต ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ นอกจากนี้จังหวัดอำนาจเจริญ ยังมีทำเลที่ตั้งที่เป็นทางผ่านไปยังจังหวัดใหญ่ๆ เช่น อุบลราชธานี มุกดาหาร นครพนม มีสถานีขนส่งที่ได้มาตรฐาน และเป็นชุมทางรถยนต์ที่จะเดินทางต่อเนื่องไปยังจังหวัดต่างๆ มีระบบการสัญจรที่สะดวก เนื่องจากถนนในเขตชุมชนเมือง เป็นถนน 4 ช่องจราจร สภาพถนนดีมาก จึงมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างอนุภาคอีสานตอนบนและอีสานตอนล่าง

(1.4) มีโอกาสในการพัฒนาทางด้านการศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญนอกจากจะได้รับการบริการทางการศึกษาในภาคบังคับครบทุกอำเภอแล้ว ยังเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเปิดให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่และผู้ที่สนใจ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหิดล ได้มีโครงการที่จะมาเปิดวิทยาเขตที่จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม

จุดอ่อน

(2.1) มีการลงทุนในกิจกรรมที่ตอบสนองต่อการท่องเที่ยวเพียงน้อย เนื่องจากเป็นจังหวัดเล็ก และมีที่ตั้งเป็นทางผ่านไปจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น อุบลราชธานี มุกดาหาร และยโสธร จึงส่งผลให้มีการลงทุนด้านกิจการร้านอาหารและสถานบันเทิงน้อย เนื่องจากผู้บริโภค หรือนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปใช้บริการที่จังหวัดข้างเคียงได้โดยสะดวก ซึ่งมีระยะทางไม่ไกล ใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาทีก็ถึงแล้ว

(2.2) ขาดความสามารถในการจัดการผลผลิต ทั้งการกำหนดราคา การขายและการแปรรูป เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดอำนาจเจริญ ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรมเป็นหลัก เหมือนกับจังหวัดอื่นๆในพื้นที่ศึกษา ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังอาศัยกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมที่ใช้แรงงานจากคนมากกว่าที่จะใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย เพื่อจะได้ประหยัดเวลา นอกจากนี้ในเรื่องราคาเกษตรกร ก็ไม่ได้รับความเป็นธรรม ภาครัฐควรที่จะเข้ามาควบคุมในเรื่องของราคา และส่งเสริมในเรื่องของการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า และสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร

(2.3) การตื่นตัวของประชาชนในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวยังมีน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่อง มาจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญ ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น ยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดในระดับกว้าง และไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ในกลุ่มนักท่องเที่ยว ต่างถิ่น

(2.4) แหล่งท่องเที่ยวบริหารจัดการกระจาย ทำให้นักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาเดินทางนาน ไม่สะดวกต่อนักท่องเที่ยวที่มีช่วงเวลาท่องเที่ยวสั้น และเข้าถึงยากในบางพื้นที่ เช่น วัดถ้ำแสงเพชร ซึ่งอยู่ห่างจากอยู่ห่างจากอำเภอเมืองอำนาจเจริญ ประมาณ 13 กิโลเมตร การเข้าถึงค่อนข้างลำบากเนื่องจากอยู่บนยอดเขาภูพานซึ่งเป็นเทือกเขาสูง สภาพถนนขอยที่แยกจากถนนสายหลักมีสภาพเป็นถนนลูกรัง สลับกับถนนลาดยาง สภาพถนนบางช่วงขรุขระ ไม่สะดวกในการเดินทาง นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาและบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเริ่มเสื่อมโทรม และไม่ดึงดูดความสนใจ

(2.5) ข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวมีน้อย และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมีจำกัด และไม่ได้รับการปรับปรุง รวมทั้งขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

โอกาส

(3.1) จังหวัดอำนาจเจริญ มีการรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น เพื่อเป็นการยกฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน โดยการรวมกลุ่มกันระดมแหล่งเงินทุนสำหรับประกอบอาชีพ การพัฒนาการลงทุน การผลิตและการตลาด รวมไปถึงลดการแข่งขันกัน และเพื่อมีอำนาจต่อรองในด้านราคา ซึ่งกลุ่มดังกล่าวได้แก่ กลุ่มอาชีพตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มอาชีพทั่วไป

(3.2) ภาครัฐกำลังให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว จึงเป็นโอกาสที่ดีที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติม

(3.4) ภาครัฐมีนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความยากจน เช่น การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย การจัดตั้งธนาคารประชาชน ซึ่งโครงการดังกล่าว ทำให้ประชาชนมีทุนในการประกอบอาชีพ และมีโอกาสในการสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น

(3.5) ภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและการบริหารจัดการต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน

(2) อุปสรรค

(4.1) สินค้าที่ระลึกได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย และขาดความหลากหลายของประเภทสินค้า ซึ่งสามารถจะปรับปรุงแก้ไขได้ โดยใช้โอกาสที่ภาครัฐมีนโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เกิดการแข่งขัน ตลอดจนมีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีความเป็นเอกลักษณ์

(4.2) แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดอุบลราชธานี หรือมุกดาหาร มีความน่าสนใจมากกว่าจึงทำให้บทบาทของจังหวัดอำนาจเจริญเป็นแค่ทางผ่าน นักท่องเที่ยวมีการแวะเที่ยวและแวะพักค้างแรมน้อย ดังนั้น ควรจะมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และนำเสนอขายในเรื่องของการท่องเที่ยวพ่วงเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี และมุกดาหาร จะทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โรงแรม สถานที่จัดสัมมนา ร้านอาหารหรือสถานบริการต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากที่พัก โรงแรมที่มีอยู่ ณ ปัจจุบันยังไม่มี การปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปจากการที่ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัด

5.2. การจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

การจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาคั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์การจัดกลุ่มตามลักษณะการรวมตัวกันในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว โดยทำการวิเคราะห์จากที่ตั้ง และการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกันในพื้นที่ โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะได้จากการข้อมูลทุติยภูมิ และปฐมภูมิ และลักษณะที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว การศึกษาคั้งนี้จึงได้แบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว ได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ (แผนที่ 5.1)

(1) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมืองอุบลราชธานี และวารินชำราบ เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ตั้งอยู่ในส่วนศูนย์กลางของตัวจังหวัดอุบลราชธานีและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งก็ตั้งอยู่ไม่ห่างไกลกัน ในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวนี้จะมีแหล่งท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวรวม 21 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ศาสนา มากที่สุด 10 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญในกลุ่มนี้ เช่น วัดทุ่งศรีเมือง วัดปานานาชาติ วัดหนองป่าพง วัดหนองบัว วัดสุปฏิญนารามวรวิหาร วัดมหาวนาราม วัดศรีอุบลวัฒนาราม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี วัดแจ้ง วัดบูรพาราม วัดบ้านนาเมือง แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ หาดวัดใต้ หาดคูเดื่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นที่รู้จักกันของนักท่องเที่ยว เช่น หมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านทำทองเหลืองบ้านปะอว ประเพณีแห่เทียนพรรษา บ้านท่าซ่องเหล็ก ทุ่งศรีเมือง ประเพณีไหลเรือไฟอุบลราชธานี เป็นต้น

ในเรื่องการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอุบลราชธานี - วารินชำราบ เป็นกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความได้เปรียบในเรื่องของความสะดวกในการเดินทาง โดยมีระยะทางในการท่องเที่ยว รวมประมาณ 45 กิโลเมตร สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ภายใน 1 วัน เนื่องจากกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวส่วนใหญ่ มีที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกันและใกล้กับชุมชนเมือง อันเป็นศูนย์กลางความเจริญของพื้นที่ จึงมีความพร้อมในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น มีรถบริการสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ยังมีความพร้อมในเรื่องการบริการร้านอาหาร โดยร้านอาหารที่ได้มาตรฐานส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี และอำเภอวารินชำราบ หรือถ้าชอบบรรยากาศแบบธรรมชาติ ก็แวะพักผ่อนพร้อมรับประทานอาหารพื้นบ้านได้ที่หาดคูเดื่อ หรือหาดวัดใต้ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี ซึ่งหาดคูเดื่อและหาดวัดใต้นอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้วยังเป็นจุดแวะพักรับประทานอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบบรรยากาศแบบธรรมชาติ และนิยมรับประทานอาหารพื้นบ้าน มีให้เลือกหลากหลาย นอกจากนี้กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังอยู่ใกล้กับจุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของฝาก ซึ่งจุดจำหน่ายของที่ระลึก และของฝากในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณถนนพโลชัย และถนนเชื่อนธานี นอกจากนี้ยังมีจำหน่ายทั่วไปในตัวเมือง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์อย่างแพร่หลาย และเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี และมีโบราณสถาน วัด ที่น่าสนใจ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

สำหรับสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ สามารถประมวลสภาพปัญหา ได้ว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการให้บริการร้านอาหารไม่สะอาดเท่าที่ควร ปัญหาในเรื่องของสถานที่จอดรถที่ไม่ได้มาตรฐาน และการบริการห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของราคาอาหารที่ไม่ได้มาตรฐาน นักท่องเที่ยวโดนเอาเปรียบในเรื่องของปริมาณ และราคาที่ไม่แน่นอน

แนวทางในการแก้ไขก็ควรจะต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา กล่าวคือ ควรจะมีการปรับปรุงในเรื่องของความสะอาดมากที่สุด รองลงมาควรมีการควบคุมในเรื่องของราคาให้มีมาตรฐานเดียวกัน จัดหาห้องน้ำ ห้องส้วม ให้เพียงพอและปรับปรุงสถานที่จอดรถให้เพียงพอและมีความปลอดภัยซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่ใช่ปัญหารุนแรงและสามารถ แก้ไขได้ โดยใช้วิธีการจัดการบริการที่ดีนำมาประยุกต์ใช้

(2) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอโขงเจียม—อำเภอสรินธร-พิบูลมังสาหาร แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง การท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ มีครบทั้ง 3 ประเภท โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดจำนวน 18 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ ถ้ำเทวสินธุ์ชัย เสาเฉลียง แก่งตะนะ น้ำตกตาดโตน แม่น้ำสองสี เขื่อนปากมูล อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ถ้ำมิด น้ำตกสร้อยสวรรค์ น้ำตกทุ่งนาเมือง น้ำตกแสงจันทร์ บ่อน้ำบัน เือนสิรินธร ประเภทประเภทประวัติศาสตร์ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ผาแต้ม วัดถ้ำคูหาสวรรค์ ประเภทประเพณี วัฒนธรรม จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ชายแดนช่องเม็ก ประเพณีแข่งเรืออำเภอพิบูลมังสาหาร นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเสริมแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มดังกล่าว เช่น บ่อน้ำบัน วัดภูเขาก้าว หอไตรกลางน้ำบ้านขุหลุ ปราสาทบ้านเบ็ญ และกลุ่มแม่บ้านทอผ้า ก็กระตุก บ้านโนนสว่าง อำเภอเดชอุดม เป็นต้น

กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอโขงเจียม-สิรินธร-พิบูลมังสาหาร เป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของพื้นที่ศึกษา และได้รับความสนใจจากกลุ่มนักท่องเที่ยวมาก โดยเฉพาะภาพเขียนสีประวัติศาสตร์ผาแต้ม ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ และด้านการค้าชายแดนช่องเม็ก ที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องของการค้าชายแดน ไทย-ลาว ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดขายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ด้านการค้าชายแดนช่องเม็กและอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อยู่ห่างจากตัวจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ 89 กิโลเมตร ถึงแม้จะมีระยะทางค่อนข้างไกลจากตัวเมืองอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางการบริการด้านการท่องเที่ยว แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการเดินทาง เนื่องจากสามารถเดินทางได้โดยสะดวก สภาพถนนเป็นถนนลาดยางเข้าถึงตัวแหล่งท่องเที่ยว สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดปี นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกันได้โดยสะดวก เนื่องจากมีโครงข่ายถนนเชื่อมโยงถึงกันเป็นได้โดยสะดวก มีการบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบางจุด เช่น ด้านการค้าชายแดนช่องเม็ก แก่งสะพือ แม่น้ำสองสี เป็นต้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่น ก็สามารถเดินทางเข้าถึง

ได้โดยรถยนต์ส่วนบุคคล สภาพถนนดีสามารถใช้งานได้ตลอดปี ซึ่งอยู่ห่างจากอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ซึ่งเป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่ม และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ 95 กิโลเมตร สามารถเดินทางท่องเที่ยวภายในระยะเวลา 1 วัน ในเรื่องสินค้าที่ระลึก มีจุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่สำคัญ คือ ตลาดการค้าชายแดนช่องเม็ก ซึ่งเป็นจุดจำหน่ายสินค้าสำหรับกลุ่ม นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางเชื่อมโยงกับกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในประเทศ สปป.ลาว กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเมืองปากเซ ทางรถยนต์ ได้โดยสะดวก โดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 217 เชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 16 ในประเทศ สปป.ลาว ส่วนในเรื่องที่พักนักท่องเที่ยวสามารถสำรองที่พักได้ที่อำเภอโขงเจียมหรืออำเภอพิบูลมังสาหารหรือภายในตัวจังหวัดอุบลราชธานี

ในเรื่องของการบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ทราบว่า กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องของการบริการการขนส่งสาธารณะเข้าไม่ถึงแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขสภาพปัญหาดังกล่าว คือ ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ในเรื่องการจัดหารถบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่และมีอำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ.2540) ที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจให้กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการท้องถิ่นตัวเองได้ โดยอาจจะประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ขนส่งจังหวัด ในการสำรวจเส้นทางเดินรถ และจัดหารถบริการ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว และประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงให้ได้รับความสะดวกในการสัญจร ส่วนในเรื่องของสินค้าที่ระลึกควรจะมีการขอความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน พาณิชย์จังหวัด ในการจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการคิดสร้างสรรค์รูปแบบสินค้าที่ระลึกให้มีความหลากหลาย และมีเอกลักษณ์ รวมไปถึงช่องทางการจำหน่าย และกลยุทธ์ด้านการตลาด

(3) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมืองศรีสะเกษ และอำเภออุทุมพรพิสัย แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ที่เป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยว มีจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ปราสาทหินวัดสระกำแพงน้อย ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ สวนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช งานประเพณีสีผึ้งไทย กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ มีความสำคัญทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ และประเพณีวัฒนธรรม เป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในตัวเมือง มีการเดินทางที่สะดวก มีบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่ง โดยรถจะออกทุกประมาณ 15 นาที โดยมีเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในบริเวณดังกล่าว คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2084 และ 2080 และมีเส้นทางรถไฟ เชื่อมต่อระหว่างอำเภอคือ อำเภอห้วยทับทัน อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอเมืองศรีสะเกษและอำเภอกันทรารมย์ เชื่อมโยงกับอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้มีความสะดวกในการเดินทางแล้ว ยังมีความสะดวกในเรื่องของที่พัก และการบริการร้านอาหารและของฝากเนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะกระจุกตัวอยู่ในชุมชนเมือง โดย

เฉพาะอำเภอเมืองศรีสะเกษ ที่มียานการค้าอยู่บริเวณถนนสุขุมวิทและบริเวณตลาดใกล้สถานีรถไฟศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอห้วยทับทันเพื่อเป็นการสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มดังกล่าว เช่น ปราสาทบ้านปราสาท หรือกลุ่มทอผ้าไหมบ้านเปาะ อำเภอบึงบูรพ์ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มที่ 3 อยู่ห่างจากตัวเมืองศรีสะเกษ ประมาณ 45 กิโลเมตร สามารถเดินทางท่องเที่ยวไป-กลับได้ภายใน 1 วัน

จากการสำรวจภาคสนามทราบว่าสภาพปัญหาของกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ส่วนใหญ่จะมีปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอ เช่น บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ซึ่งอยู่ภายในบริเวณวิทยาลัยเกษตรกรรม ศรีสะเกษ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ เพราะต้องใช้สถานที่จอดรถร่วมกับวิทยาลัยเกษตรกรรม แต่ก็สามารถแก้ไขได้โดยการปรับปรุง พื้นที่อีกด้านหนึ่งของสวนฯ สำหรับเป็นที่จอดรถของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ แยกออกจากที่จอดรถของวิทยาลัยฯ ส่วนที่จอดรถของวัดปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ กำแพงน้อย จะเป็นลานดิน อยู่นอกวัด สามารถจอดได้ประมาณ 15 คัน ถ้าไม่ใช่ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าเป็นช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว เช่น ประมาณเดือนกรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงงานประเพณีแห่เทียนพรรษา ที่อุบลราชธานี หรือประมาณเดือนธันวาคมซึ่งเป็นงานไหว้พระธาตุพนมที่จังหวัดนครพนมจะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมาเที่ยวที่จังหวัดศรีสะเกษด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นทางผ่านและเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มเดียวกัน นักท่องเที่ยวจะจอดรถตามแนวถนนทางเข้าวัด ทำให้การสัญจรไม่สะดวก เพราะเป็นถนน 2 ช่องจราจร และค่อนข้างแคบ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของการให้บริการทางห้องน้ำ ห้องส้วมที่ไม่สะอาดเท่าที่ควร ส่วนในเรื่องของการบริการร้านอาหาร และสินค้าที่ระลึก นักท่องเที่ยวเห็นว่ามียุขาน้อยมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเรื่องมาจากกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าพักที่จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากมีการเดินทางที่สะดวกใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที และมีรถบริการสาธารณะรับส่งระหว่างสถานีขนส่งศรีสะเกษ และอุบลราชธานี วิ่งบริการตลอดวัน ซึ่งผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวอาจจะไปใช้บริการที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีความพร้อมและมีมาตรฐานการให้บริการที่ดีกว่า

แนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ควรจัดหาสถานที่จอดรถให้เพียงพอและปรับปรุงให้ได้มาตรฐานขึ้น โดยอาจจะปรับปรุงจากลานดิน เป็นลานปูน เนื่องจากจะเป็นการแก้ไขปัญหาด้านฝุ่นละอองได้ด้วย นอกจากนี้ควรจะมีการขยายถนนทางเข้าวัดสระกำแพงใหญ่ กำแพงน้อย ให้ได้มาตรฐานมากขึ้น ปัจจุบันเป็นถนนภายในหมู่บ้านที่ค่อนข้างแคบ นอกจากนี้ควรมีปรับปรุงในเรื่องของความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วม ให้มีความสะอาดมากขึ้น

(4) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอขุนหาญและอำเภอกันทรลักษ์ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ผามออีแดง น้ำตกห้วยจันทร์ น้ำตกสำโรงเกียรติ น้ำตกพรหมวิหาร น้ำตกภูมิละออง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ปราสาทตาหนักไทร วัดป่ามหาเจดีย์แก้ว การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ สามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยรถยนต์ส่วนตัว ยกเว้น ผามออีแดง ที่มีรถสองแถววิ่งบริการจากอำเภอกันทรลักษ์จนถึงผามออีแดง วันละ 5 คัน หมุนเวียนกัน ทุก 15 นาที กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้อยู่ห่างจากตัวชุมชนเมืองศรีสะเกษ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการท่องเที่ยว ประมาณ 95 กิโลเมตร ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไป-กลับ ได้ภายในเวลาประมาณ 1 วัน และสามารถเดินทางกลับไปพักที่ตัวเมืองศรีสะเกษหรือตัวเมืองอุบลราชธานีได้

สภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่จะเกิดจากปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเองตามธรรมชาติ เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก มักจะไม่มีน้ำในฤดูแล้ง ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวรู้สึกผิดหวังและไม่ประทับใจเมื่อได้มาท่องเที่ยว และปัญหาความปลอดภัยตามแนวชายแดนบริเวณผามออีแดง (เขาพระวิหาร) ซึ่งมีปัญหาข้อพิพาทไทยกัมพูชา และนโยบายด้านการปกครองและการท่องเที่ยวของประเทศกัมพูชาที่ไม่แน่นอนกระทบต่อการท่องเที่ยวดังที่ผ่านมานอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของการบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การบริการร้านอาหาร จากสภาพความเป็นจริงร้านอาหารที่มีไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยว จะมีเฉพาะบริเวณผามออีแดง มีผู้ประกอบการร้านอาหารประมาณ 6 ร้าน จำหน่ายอาหารพื้นบ้านเป็นส่วนใหญ่ มีอาหารให้เลือกไม่กี่อย่าง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวจุดอื่นๆ ก็จะเป็นร้านอาหารที่มีไว้สำหรับบริการคนในพื้นที่ทั่วไป ไม่มีความหลากหลายของประเภทอาหาร ในด้านสินค้าที่ระลึกก็ประสบปัญหาด້ายๆกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ คือ ขาดความเป็นเอกลักษณ์และไม่มี ความหลากหลาย และไม่มี การบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง

แนวทางในการแก้ไข ก็คือ ในด้านที่พัก ควรมีการส่งเสริมที่พักแบบ Home Stay ในบริเวณอำเภอขุนหาญ หรืออำเภอกันทรลักษ์ เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว และมีสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย เพราะสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่จะเป็นที่สูง ประชาชนประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวนเป็นส่วนใหญ่ เช่น สวนเงาะ สวนทุเรียน สวนมังคุด สวนยางพารา เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเอื้อประโยชน์ด้านที่พักแล้ว ยังสามารถจำหน่ายพืชผลทางการเกษตรให้แก่นักท่องเที่ยวได้อีกด้วย ส่วนการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรมีการเพิ่มจำนวนร้านอาหาร และเพิ่มประเภทอาหารให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพิ่มความหลากหลายของประเภทสินค้าที่ระลึก และสนับสนุนให้เกิดการใช้วัสดุในท้องถิ่นมากขึ้นในเรื่องของการบริการ

ขนส่งก็ควรจะมีการจัดการบริการขนส่งสาธารณะบริการนักท่องเที่ยว โดยในระยะเริ่มต้น อาจจะเริ่มในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวก่อน แล้วค่อยๆ เพิ่มขึ้นจนครบทุกแห่ง ทั้งนี้นอกจากจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ประชาชนในพื้นที่ก็พลอยได้รับความสะดวกไปด้วย

(5) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร มีครบทั้ง 3 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ภูทางเกวียน อำเภอกุศุม ประเภทประวัติศาสตร์ เช่น พระธาตุ ก่องข้างน้อย อำเภอเมืองยโสธร หอไตร อำเภอเมืองยโสธร บ้านสงเปลือย อำเภอคำเขื่อนแก้ว ประเภทศิลป วัฒนธรรม เช่น สวนสาธารณะพญาแถน อำเภอเมืองยโสธร หมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านหมอนขิดบ้านศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว ประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอเมืองยโสธร เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มที่ 5 อยู่ห่างจากตัวชุมชนเมืองยโสธร ประมาณ 45 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไป-กลับได้ภายใน 1 วัน

ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดยโสธร ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย ยกเว้น งานประเพณีบุญบั้งไฟ (ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยโสธร ,สำนักงานจังหวัด ยโสธร : 2544) ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์น้อยจึงไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยว และยังไม่มีความพร้อมในเรื่องของการบริการการท่องเที่ยว ดังนั้น ควรเพิ่มการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ควรที่จะพัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกไว้สำหรับบริการ นักท่องเที่ยว เพราะอาจจะเป็แรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวแวะเที่ยวและแวะพักเพิ่มมากขึ้น การเดินทาง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้โดยให้รถยนต์ส่วนตัว หรือรถเช่าเหมา เนื่องจากยังไม่มีบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึงและแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งก็อยู่กระจัดกระจายกัน สำหรับในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักนั้น ถึงแม้จังหวัดยโสธรจะมีที่พักไว้บริการนักท่องเที่ยว แต่จากสถานการณ์การพักรงของนักท่องเที่ยว ทราบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางไปพักที่จังหวัดอุบลราชธานี หรือมุกดาหาร ทั้งนี้ เนื่องจากมีที่พักให้เลือกหลายระดับราคามากกว่า และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่า (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยโสธร สำนักงานจังหวัดยโสธร , 2546) และสามารถเดินทางท่องเที่ยวต่อไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้โดยสะดวก อย่างไรก็ตามจังหวัดยโสธร ยังมีข้อได้เปรียบในเรื่องของสินค้าที่ระลึก และสินค้าพื้นเมืองที่เป็นของฝาก ประเภทผลิตภัณฑ์จากผ้า และเครื่องจักสาน ณ จุดผลิตคือ หมู่บ้านศรีฐาน และหมู่บ้านนาสะไมย์ และจากการที่นักท่องเที่ยวเข้าไปซื้อ ณ จุดผลิตทำให้ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร เพราะนอกจากจะเสียเวลาในการเดินทางแล้ว ในหมู่บ้านก็มีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การให้บริการห้องน้ำ ห้องส้วม การบริการที่จอดรถไว้สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจภาคสนามทราบว่าบริการสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ทราบว่าส่วนใหญ่จะประสบปัญหาทางการให้บริการร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และการบริการขนส่งสาธารณะ นอกจากนี้ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกที่ไม่ได้มาตรฐานและขาดคุณภาพ โดยจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประกอบการในหมู่บ้านศรีฐาน จากสภาพปัจจุบันสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านมีตลาดการจำหน่ายกว้าง ส่วนหนึ่งส่งไปจำหน่าย ณ ต่างประเทศ ดังนั้น จึงลดขั้นตอนการผลิตลง โดยมีการสั่งพิมพ์ลายผ้าจากกรุงเทพมหานคร และมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วย ซึ่งต่างจากสมัยก่อนที่ชาวบ้านต้องทอผ้าและพิมพ์ลายเอง อาจจะทำให้คุณภาพของสินค้าด้อยลงไปบ้าง เนื่องจากต้องเร่งผลิตเป็นจำนวนมากๆ นอกจากนี้อาจจะมีผลต่อการจ้างงานในพื้นที่ต่อไปในอนาคตถ้าหากมีการนำเครื่องจักรเข้ามาทำงานแทนแรงงานคนมากขึ้น ส่วนในเรื่องของการบริการร้านอาหาร กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ประสบปัญหาในเรื่องการบริการร้านอาหาร กล่าวคือ มีจำนวนร้านให้เลือกน้อย โดยร้านอาหารส่วนใหญ่จะเป็นร้านเล็กๆ กระจายอยู่ทั่วไปสำหรับแนวทางในการพัฒนานั้นก็สอดคล้องกับสภาพปัญหา กล่าวคือในเรื่องของการบริการการขนส่ง ก็ควรจะมีการจัดหาบริการขนส่งสาธารณะเข้าไปบริการ โดยอาจจะใช้มาตรการเดียวกันกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆที่ได้เสนอแนะในเรื่องของการบริการขนส่งสาธารณะ กล่าวคือ ควรจะให้เป็นที่ของท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ที่จะจัดหา ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่โดยตรง และมีอำนาจดำเนินการได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมอบหมายให้กระทำ สำหรับเรื่องสินค้าที่ระลึกนั้น ควรจะมีการจัดหาจุดจำหน่ายในตัวเมือง หรือจุดที่เป็นทางผ่านสำหรับนักท่องเที่ยว จะได้แวะซื้อได้สะดวกไม่ต้องเสียเวลาเดินทางเข้าไป ณ จุดผลิต และควรมีการควบคุมในเรื่องของคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน ส่วนการบริการร้านอาหารควรมีการเพิ่มจำนวนร้านให้มากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากทำเลที่ตั้งของจังหวัดยโสธร อยู่กึ่งกลางระหว่างอีสานบน และอีสานใต้ ดังนั้นจึงเหมาะที่จะกำหนดให้เป็นจุดแวะพักสำหรับวงจรการท่องเที่ยวเชื่อมต่อกับอีสานบนและอีสานใต้จึงควรที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้จังหวัดยโสธรมีบทบาทในด้านการเป็นจุดสำหรับแวะพักสำหรับรับประทานอาหาร ในระหว่างเดินทาง ซึ่งเป็นบทบาทที่เกื้อหนุนกับความได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง

(6) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญ มีครบทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทธรรมชาติ คือ ป่าดงใหญ่ อำเภอหัวตะพาน ประเภทประวัติศาสตร์ เช่น พุทธอุทยานและพระมงคลมิ่งเมือง อำเภอเมืองอำนาจเจริญ วัดถ้ำแสงเพชร อำเภอเมืองอำนาจเจริญ วัดพระเหลาเทพนิมิต อำเภอพนนา ประเภทศิลปวัฒนธรรม เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ฯ บ้านสร้างถ่อนอก อำเภอ หัวตะพาน ประเภทนี้ฮีดสินค้า อําเภอเมืองอำนาจเจริญ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคําพระ อําเภอหัวตะพาน แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ อยู่ห่างจากตัวชุมชนเมืองอำนาจเจริญ ประมาณ 25 กิโลเมตร สามารถเดินทางไป-กลับ ภายในครึ่งวัน

ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญ ยังไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย อาจจะเนื่องจากการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป จึงยังไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ยังไม่มีความพร้อม ในเรื่องของบริการการท่องเที่ยว ดังนั้น ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น และควรที่จะพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกไว้สำหรับบริการ นักท่องเที่ยว เพราะอาจจะเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวแวะเที่ยวและแวะพักเพิ่มมากขึ้นและเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี และกลุ่มประเทศอินโดจีน แหล่งท่องเที่ยวที่มีรถบริการขนส่งสาธารณะเข้าถึง ได้แก่ พุทธอุทยานและ พระมงคลมิ่งเมือง เนื่องจากตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ต้องใช้รถยนต์ส่วนตัว สภาพถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวดี สามารถใช้ได้ตลอดฤดู สำหรับการบริการด้านที่พัก ในตัวจังหวัดอำนาจเจริญก็มีโรงแรมที่พักไว้บริการนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะนิยมเดินทางไปพักที่จังหวัดอุบลราชธานี และมุกดาหาร ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ มีห้องพักหลายระดับราคาให้เลือก และมีมาตรฐานการบริการที่สูงกว่า รวมไปถึงการบริการร้านอาหารและสถานบันเทิง ซึ่งส่วนใหญ่จะไปใช้บริการที่จังหวัดอุบลราชธานี เพราะสามารถบริการนักท่องเที่ยวได้ครบทั้ง 3 มื้อ สำหรับการบริการสินค้าที่ระลึก นักท่องเที่ยวประสบปัญหาเช่นเดียวกับจังหวัดยโสธร คือ ยังไม่มีจุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวสามารถแวะซื้อได้โดยสะดวก ต้องไปซื้อ ณ จุดผลิต ซึ่งกระจัดกระจายกัน นักท่องเที่ยวเสียเวลาในการเดินทาง พื้นที่ก็เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้ในหมวดนี้ ซึ่งจะเป็นรายได้ที่จะส่งผลดีต่อประชาชนในพื้นที่โดยตรง

จากการสอบถามนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการให้บริการร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และการบริการขนส่งสาธารณะส่วนใหญ่จะประสบปัญหาในเรื่องการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความไม่สะดวกในการซื้อหาสินค้าที่ระลึก เนื่องจากจุดจำหน่ายสินค้าที่ระลึกอยู่กระจัดกระจายไม่รวมอยู่ในกลุ่ม หรือย่านเดียวกัน และความไม่สะดวกในเรื่องของการบริการร้านอาหาร เนื่องจากมีจำนวนร้านให้เลือกน้อย และร้านอาหารส่วนใหญ่จะเป็นร้านเล็กๆ กระจายอยู่ทั่วไป

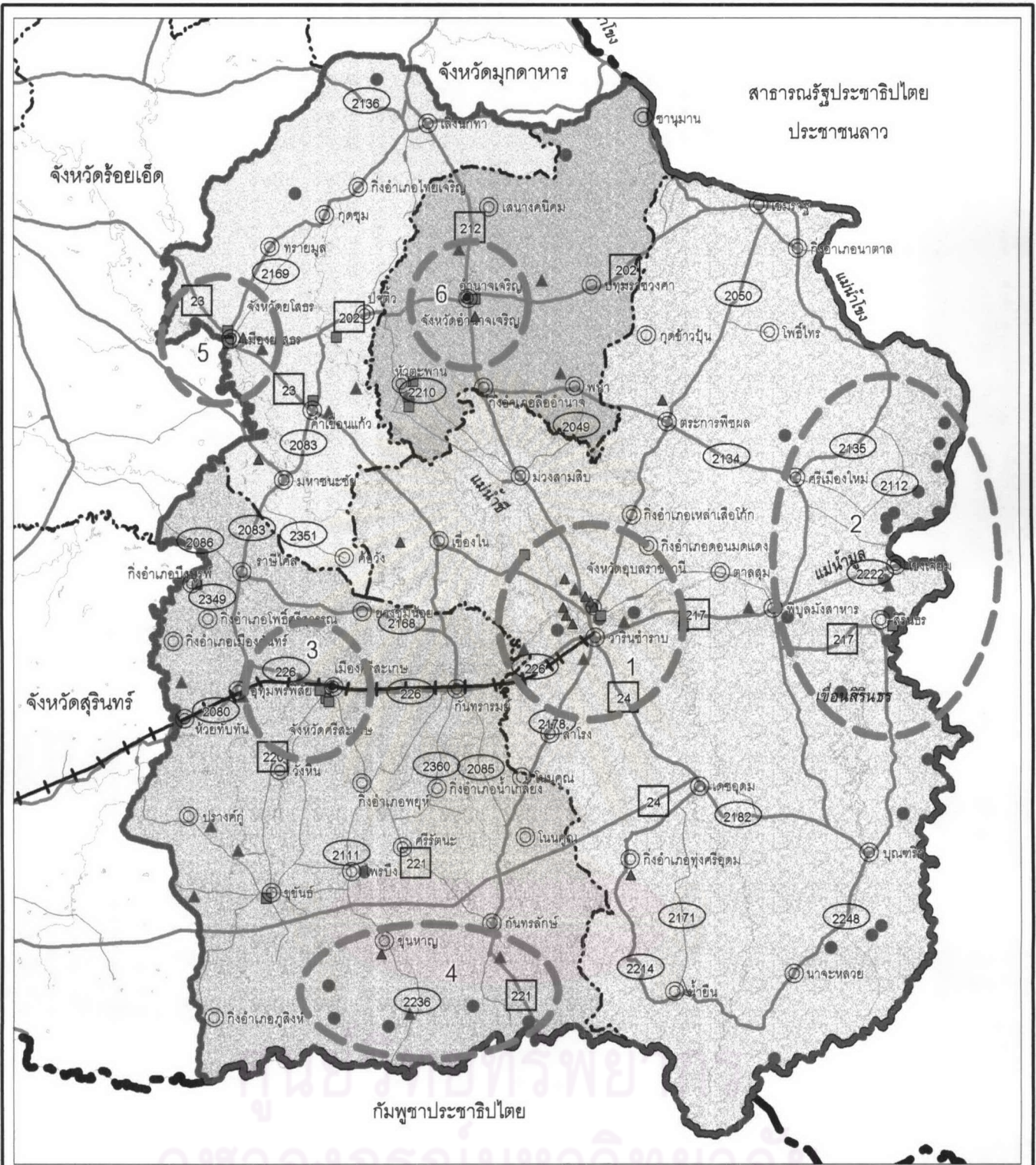
สำหรับแนวทางในการพัฒนานั้นก็สอดคล้องกับสภาพปัญหา กล่าวคือในเรื่องของการบริการการขนส่ง ก็ควรจะมีการจัดหาบริการขนส่งสาธารณะเข้าไปบริการ โดยอาจจะใช้มาตรการเดียวกันกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆที่ได้เสนอแนะในเรื่องของการบริการขนส่งสาธารณะ กล่าวคือ ควรจะให้เป็นที่หน้าท้องถนนเจ้าของพื้นที่ที่จะจัดหา ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่โดยตรง และมีอำนาจดำเนินการได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมอบหมายให้กระทำ สำหรับเรื่องสินค้าที่ระลึก นั้นควรจะมีการจัดหาจุดจำหน่ายในตัวเมือง หรือจุดที่เป็นทางผ่านสำหรับนักท่องเที่ยวจะได้แวะซื้อได้สะดวก เช่น ภายในตัวเมืองอำนาจเจริญ ที่ใกล้กับจุดพักแรม หรือใกล้กับจุดท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ส่วนการบริการร้านอาหารควรมีการ

เพิ่มจำนวนร้านให้มากขึ้น โดยจังหวัดอาจจะมีมาตรการในการจูงใจ เช่น จัดหาสถานที่ในทำเลที่เหมาะสม โดยการกำหนดเป็นโซนสำหรับจำหน่ายอาหาร โดยชูประเด็นที่เป็นจุดแข็งของจังหวัด คือ มีผลผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพและมีปลาแม่น้ำโขงที่หาจับประทานได้ยากแต่สามารถรับประทานได้ที่ อานาจเจริญ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางคมนาคมสำหรับติดต่อเชื่อมโยงภายในพื้นที่ศึกษาแล้ว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ มีการกระจุกตัวอยู่บริเวณ ทางด้านตะวันออกสุดของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งกระจายอยู่ตามขอบแม่น้ำโขง และบริเวณตอนใต้ ของจังหวัดศรีสะเกษ ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม จะกระจายอยู่ในตัวชุมชนเมืองอุบลราชธานี และชุมชนเมืองศรีสะเกษ จึงอาจกล่าวได้ว่าจังหวัดอุบลราชธานี มีการกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าอีก 3 จังหวัด และมีแหล่งท่องเที่ยวครบทุกประเภท กระจายอยู่ทั่วไป ในขณะที่จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โดดเด่น ส่วนในพื้นที่จังหวัดยโสธร และอำนาจเจริญ ยังต้องพึ่งพิงอยู่กับจังหวัดศรีสะเกษ และอุบลราชธานี เนื่องจากยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่จะเป็นจุดขายและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้โดยตรง นอกจากประเพณีงานบุญบั้งไฟ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.1 แสดงกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

	เส้นเขตประเทศ		เส้นเขตจังหวัด		แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
	เส้นเขตประเทศ		ถนนสายหลัก		แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
	ทางรถไฟ				แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

มาตราส่วน 1:270,000

ที่มา : จากการศึกษา

5.3. ศักยภาพของพื้นที่ทางด้านการท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาในภาพรวม และรายจังหวัด รวมไปถึงการวิเคราะห์พื้นที่ในด้านการท่องเที่ยว จึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การประเมินสถานการณ์พื้นที่ การส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าพื้นที่ศึกษามีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวดังนี้

(1) มีความได้เปรียบในด้านที่ตั้ง ที่สามารถเอื้อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน เนื่องจากการมีที่ตั้งติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองด้าน ทำให้มีความได้เปรียบ ในเรื่องของการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่เอื้อประโยชน์ต่อกันทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมขอมที่เชื่อมโยงระหว่างไทยและกัมพูชา และยังสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางตอนใต้ของประเทศสปป.ลาว ทั้งทางโครงข่ายถนนที่สามารถเชื่อมประสานกันได้ โดยผ่านทางจุดการค้าชายแดนของเมืงที่เชื่อมระหว่างไทย-ลาวและจุดผ่อนปรนไทย-กัมพูชา ตรงจุดท่องเที่ยวเขาพระวิหาร ส่วนทางอากาศ สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยผ่านทางกรุงเทพมหานคร-จำปาสัก ของ สปป.ลาว และกรุงเทพ - พนมเปญ ซึ่งการมีโครงข่ายการคมนาคมที่สมบูรณ์จะช่วยแก้ปัญหาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวได้ ในขณะเดียวกันนโยบายระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวได้

จากการที่พื้นที่ศึกษามีจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ในขณะเดียวกันก็มีอุปสรรค ในการพัฒนาด้วย กล่าวคือ ถึงแม้จะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านได้ก็ตาม แต่ก็ยังประสบปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ทำให้นักท่องเที่ยวและผู้ลงทุน เกิดความหวาดระแวงในเรื่องความปลอดภัย ส่งผลต่อการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่ลดลง รวมไปถึงความแตกต่างของระบบการเมือง การปกครอง และการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จึงเป็นปัญหาในด้านการประสานความเชื่อมโยงการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานการให้บริการด้านต่างๆ อย่างไรก็ตามในขณะนี้ บรรยากาศการเมืองของทั้ง 3 ประเทศ โดยเฉพาะ สปป.ลาว และกัมพูชา อยู่ภาวะที่สงบ ทำให้สภาพการณ์ของประเทศเข้าสู่ภาวะของการพัฒนา จึงเกิดความสงบและเริ่มเป็นที่เชื่อมั่น ต่อการเดินทางเข้าไปท่องเที่ยว

(2) ความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทอารยธรรมขอม และแม่น้ำโขง ซึ่งมีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมและแหล่งโบราณคดีทางด้านอารยธรรมขอม พบมากในบริเวณนี้โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ จนได้รับการขนานนามว่าเป็นดินแดน แห่งปราสาทขอม สำหรับแม่น้ำโขงนั้น ถือเป็นแม่เหล็กที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความเป็นนานาชาติ และเป็นที่ยู่อักกันอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้พื้นที่ศึกษายังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด ที่มีการก่อสร้างอย่างยิ่งใหญ่ เช่น วัด

หนองบัว ที่มีโบสถ์ทรงพุทธศตยา ใหญ่มาก หรือหน้าผา ซึ่งมีภาพเขียนโบราณที่ผาแต้ม ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

(3) ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น ผามออีแดง (ปราสาทเขาพระวิหาร) ผาแต้ม แก่งตะนะ แม่น้ำสองสี ด้านชายแดนช่องเม็ก แล้ว พื้นที่ศึกษายังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกจำนวนมากที่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริม ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวเดียวกัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทางด้านอำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งอยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวเดียวกับปราสาทเขาพระวิหาร หรือจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ปราสาทวัดสระกำแพงน้อย ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ ที่อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอีกหลายแห่งที่กระจายอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ที่มีศักยภาพและสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวได้

(4) ทางด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษามีความหลากหลายทั้งทางด้านเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และการค้าชายแดน ในขณะที่เดียวกันก็มีโอกาสใช้ทรัพยากรร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการพัฒนาการผลิต การตลาดและการขนส่งหรือนำสินค้าและผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าได้ โดยในพื้นที่ที่มีความได้เปรียบในเรื่องของแรงงานที่มีจำนวนมาก และเป็นแรงงานที่มีความขยัน อดทน ฝึกฝนได้ ประการสำคัญ มีค่าจ้างแรงงานและค่าครองชีพต่ำเมื่อเทียบกับค่าจ้างแรงงานในเมืองใหญ่ ในภูมิภาคอื่นๆ

(5) ทางด้านสังคม พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ ที่มีโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีที่แข็งแกร่ง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูง ชุมชนชาวบ้านมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่แบบชนบท มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างไปจากภาคอื่น ประกอบกับความมีอัตลักษณ์ไม่ตรีและความเป็นมิตรกับคนต่างถิ่น จึงเป็นปัจจัยสำคัญดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ได้นานวันขึ้น

5.4. ผลของการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ศึกษา

ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์มากมายต่อแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และประเทศซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เมื่อการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาและขยายตัวมากขึ้น สิ่งก็ตามมา คือ ผลกระทบด้านต่างๆ ซึ่งอาจเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นทางตรงหรือทางอ้อม เกิดในลักษณะทันทีทันใดหรือค่อยๆ เกิด โดยมีทั้งผลด้านดีและด้านลบ โดยทั่วไปผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ มี 4 ด้านใหญ่ๆ ด้วยกัน (ชญาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว, 2537) คือ ผลทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างอาชีพและการจ้างแรงงาน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับสภาพประเทศที่กำลังพัฒนา เนื่องจากเป็นประเทศที่มีแรงงานส่วนเกินหรือการใช้แรงงานไม่เต็มที่ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานที่มีลักษณะและความชำนาญ

ปานกลาง - ต่ำ เป็นจำนวนมาก จึงเปิดโอกาสให้แรงงานในท้องถิ่นได้รับการว่าจ้างให้ทำงาน (ชญาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ , 2537) ผลทางด้านสังคม ทำให้มาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่นดีขึ้น เนื่องจากผลทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการกระจายรายได้ และกระจายโอกาสการทำงานไปสู่คนในท้องถิ่นมากขึ้น เช่น การจ้างงานในธุรกิจโรงแรม ที่พัก การขนส่ง การบริการนำเที่ยว เป็นต้น การท่องเที่ยวกระตุ้นให้มีบริการที่พักอาศัยที่สะดวกสบายมากขึ้น การที่ระลึกในรูปแบบของสินค้าพื้นเมือง จำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว เป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง และการท่องเที่ยวยังทำให้สามารถเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายมากขึ้น เช่น ค้าขาย รับจ้าง และอาชีพการบริการต่างๆ และผลทางด้านกายภาพ เมื่อเกิดการพัฒนาก่อการท่องเที่ยว ณ แห่งใด การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้เกิดประโยชน์ก็ย่อมมีมากขึ้น ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์ ผลของการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และกายภาพ ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ ประกอบด้วยข้อมูลทางด้านสถิติภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.4.1. **ผลทางด้านเศรษฐกิจ** การวิเคราะห์ผลของการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ทางด้านเศรษฐกิจ ในที่นี้จะวิเคราะห์จากการจ้างงาน เงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ ดังนี้

(1) การจ้างงาน การวิเคราะห์สภาพการจ้างงาน จะศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่สำหรับการจ้างงานในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูลสถิติภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม ดังนี้

(1.1) การท่องเที่ยวมีผลต่ออาชีพและการจ้างงานของประชากรในพื้นที่เนื่องจากเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่ย่อมก่อให้เกิดอาชีพอื่นๆ ตามมาอีกมากมายและก่อให้เกิดการจ้างงานในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การท่องเที่ยวโดยตรง เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ภัตตาคาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น และจากการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (อ้างถึงใน นันทนา อนันต์ไทย , การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี, ปรินญาการวางแผนภาคและเมือง มหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง , 2537 : 1) ทราบว่าการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ 73 คน มีผลต่อการจ้างงานเพิ่มขึ้น 1 คน และจากสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ปี 2544 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่ จำนวน 1,960,444 คน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ประมาณ 26,855 คน กระจายอยู่ในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ ดังนี้ 14,058 8,367 1,515 และ 2,916 คน โดยในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีสัดส่วนการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คิดเป็นสัดส่วนต่อ แรงงานทั้งหมด ร้อยละ 1.73 ใกล้เคียงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ร้อยละ 1.73 รองลงมา คือ จังหวัดอำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร ตามลำดับ รายละเอียดตามตาราง 5.1

ตาราง 5.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและการจ้างงานในพื้นที่ศึกษา ปี 2544

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว	การจ้างงาน	จำนวนแรงงานทั้งหมด	สัดส่วนการจ้างงานต่อแรงงานทั้งหมด (%)
อุบลราชธานี	1,026,217	14,058	811,043	1.73
ศรีสะเกษ	610,766	8,367	807,263	1.04
ยโสธร	110,575	1,515	332,808	0.46
อำนาจเจริญ	212,886	2,916	190,665	1.53
รวม	1,960,444	26,855	2,141,779	1.25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13,829,884	189,450	10,882,126	1.74

ที่มา : จากการคำนวณ

(1.2) การจ้างงานในพื้นที่ที่จะเกิดขึ้นจากการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต ซึ่งจากการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวอีก 20 ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ.2564) ในพื้นที่ศึกษาจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ประมาณ 3,270,720 คน จะก่อให้เกิดการจ้างงานในกิจกรรมการท่องเที่ยว ประมาณ 44,804 คน กระจายอยู่ในแต่ละพื้นที่ โดยจะก่อให้เกิดการจ้างงาน มากที่จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และยโสธร ดังนี้ 22,444 16,870 3,049 2,439 คน

ตาราง 5.2 แสดงการประมาณการณ์จ้างงานในอนาคต ปี 2564

จังหวัด	ปี 2564	
	จำนวนนักท่องเที่ยว	จำนวนการจ้างงาน
อุบลราชธานี	1,638,440	22,444
ศรีสะเกษ	1,231,587	16,871
ยโสธร	178,087	2,440
อำนาจเจริญ	222,606	3,049
รวม	3,270,720	44,804

ที่มา : จากการคำนวณ

(1.3) จากการสำรวจภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวในรัศมี ประมาณ 2 กิโลเมตร จำนวน 140 ราย โดยใช้วิธีการนับซ้ำ ทราบว่าประชาชนในแต่ละพื้นที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจทั้งในด้านบวก และด้านลบ ดังนี้ ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เห็นว่า ร้อยละ 47.06 คิดว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ รองลง

มา คือ ร้อยละ 29.41 เห็นว่าการท่องเที่ยวกระตุ้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นมากขึ้น และร้อยละ 14.71 เห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ซึ่งก็เป็นไปในแนวเดียวกันกับจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.56 เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อพื้นที่ โดยก่อให้เกิดการกระตุ้นการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นมากขึ้น รองลงมาร้อยละ 27.78 เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อการจ้างงานและสร้างอาชีพ และร้อยละ 22.22 เห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น ส่วนนักท่องเที่ยวจังหวัดยโสธร และศรีสะเกษ เห็นว่า การท่องเที่ยวส่งผลต่อเศรษฐกิจของพื้นที่ คือ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดยโสธร ร้อยละ 39.47 เห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และร้อยละ 23.68 เห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น ในขณะที่จังหวัดศรีสะเกษ เห็นว่า ร้อยละ 28.57 การท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น และร้อยละ 25.71 เห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ดังมีรายละเอียดตาม ตาราง 5.3

ตาราง 5.3 แสดงความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับผลของการท่องเที่ยวต่อด้านเศรษฐกิจ

ผลของการท่องเที่ยว	อุบลราชธานี		ศรีสะเกษ		ยโสธร		อำนาจเจริญ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผลต่อเศรษฐกิจ	34	100.00	35	100.00	38	100.00	36	100.00
-ก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ	16	47.06	9	25.71	5	13.16	10	27.78
-ทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	5	14.71	9	25.71	15	39.47	8	22.22
-ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น	2	5.88	10	28.57	9	23.68	5	13.89
-ทำให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น	1	2.94	2	5.71	2	5.26	2	5.56
-กระตุ้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น	10	29.41	5	14.29	7	18.42	11	30.56

ที่มา : จากการสำรวจ

(2) เงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยว สามารถสะท้อนถึงผลของการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ ในด้านเศรษฐกิจได้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ย่อมมีผลต่อการใช้จ่ายในพื้นที่ โดยตรง และถ้าพื้นที่ใดมีเงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยวมาก ก็อาจจะเป็นตัวชี้วัดว่าการท่องเที่ยวมีผลต่อการพัฒนาพื้นที่นั้นมากกว่าพื้นที่อื่น เนื่องจากเงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยวจะวิเคราะห์จากค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว คุณ กับจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่ง ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวก็สามารถสะท้อนถึงสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ได้และจากการคำนวณทราบว่า ในปี 2546 จังหวัดอุบลราชธานี มีเงินหมุนเวียน จากการท่องเที่ยวประมาณ 815,037,120 บาท ซึ่งมีส่วนแบ่งของเงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และยโสธร ดังมีรายละเอียดตามตาราง 5.3 สำหรับการคาดประมาณ

เงินหมุนเวียนในอนาคต จนถึงสิ้นปีประมาณการณ คือ ปี 2564 จะคำนวณโดยใช้ปี 2544 เป็นปีฐาน และคำนวณเงินหมุนเวียน โดยอิงค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยว กับภาวะเงินเฟ้อ ขึ้นต่ำเท่ากับร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งเมื่อสิ้นปีประมาณการณ 2564 พื้นที่ศึกษาจะมีเงินหมุนเวียนที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดประมาณการณ ดังนี้ อุบลราชธานี 1,535,711,745 ศรีสะเกษ 799,176,601 ยโสธร 58,545,140 และอำนาจเจริญ 41,675,793 บาท ตาราง 5.4

ตาราง 5.4 แสดงการประมาณการณเงินทุนหมุนเวียน พื้นที่ศึกษา ปี 2546

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยว (บาทต่อคน)	จำนวนเงินหมุนเวียน (บาท)
อุบลราชธานี	1,109,800	734.40	815,037,120
ศรีสะเกษ	678,703	508.43	345,072,966
ยโสธร	117,236	257.58	30,197,649
อำนาจเจริญ	214,742	146.69	31,500,504

ที่มา : จากการคำนวณ

ตาราง 5.5 แสดงการประมาณการณเงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ตั้งแต่ปี 2544-2564

จังหวัด	จำนวนเงินหมุนเวียน (บาท)				
	ปี 2544	ปี 2549	ปี 2554	ปี 2559	ปี 2564
อุบลราชธานี	810,495,701	969,916,548	1,143,253,241	1,331,498,812	1,535,711,745
ศรีสะเกษ	329,531,583	432,095,961	544,092,947	666,208,774	799,176,601
ยโสธร	29,906,004	36,194,351	43,036,769	50,472,942	58,545,140
อำนาจเจริญ	32,943,684	34,938,255	37,053,490	39,296,648	41,675,793

ที่มา : จากการคำนวณ

(3) การกระจายรายได้ เป็นผลต่อเนื่องและสัมพันธ์กับเงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยว เนื่องจากเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่ย่อมก่อให้เกิดการใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆตามหัวข้อ 4.4. และมีการกระจายรายได้ไปในแต่ละประเภทของกิจกรรม เนื่องจากไม่สามารถหาตัวเลขมาอ้างอิงได้ จึงขอวิเคราะห์โดยอ้างอิงจากข้อมูลสังเกตการณ์ทางด้านกายภาพ อันประกอบด้วย สภาพบ้านเรือน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในชีวิตประจำวัน และวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

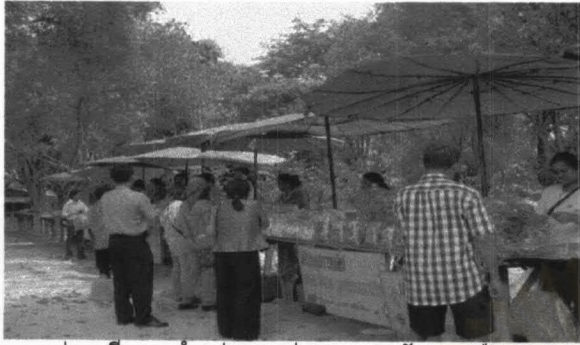

และจำหน่ายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่นหมู่บ้านศรีฐานและหมู่บ้านนาสะไมย์ จังหวัด ยโสธร โดยประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนทั้งหมด เข้าร่วมผลิตสินค้า ที่ระลึก โดยมีตลาดจำหน่าย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาซื้อ ณ จุดผลิตและส่งขายให้กับลูกค้าประจำที่ จังหวัดราชบุรี นครพนม กรุงเทพมหานคร และนอกจากนี้ยังส่งออกนอกประเทศ โดยกลุ่มตลาดจำหน่ายประจำ คือ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งสินค้าที่ผลิต สามารถจำหน่ายได้ตลอดปี เพราะมีลูกค้าประจำ สร้างรายได้ให้กับชุมชน ดีกว่าอาชีพหลัก และมีบางครัวเรือนยึดเป็นอาชีพหลักแทนอาชีพเกษตรกรรมเดิม ทำสภาพสังคมและวิถี ชีวิตของคนในชุมชน เปลี่ยนไปจากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมเกษตร กึ่งพาณิชย์กรรม

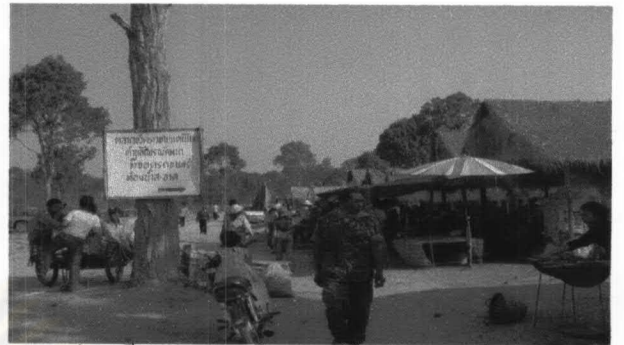
เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนจะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอ เมือง และบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว โดยประชาชนจะประกอบอาชีพเสริม ทำรายได้ให้กับ ครอบครัวและท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนและครัวเรือนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกิจ กรรมการท่องเที่ยวมีสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เหตุผลอย่างหนึ่งที่สนับสนุนว่า กิจกรรมการ ท่องเที่ยวมีผลต่อเศรษฐกิจของชุมชน คือ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่าในแหล่งท่องเที่ยว มักจะมีสถานที่ขายสิน ค่าและบริการต่างๆ หลายประเภททั้งที่เป็นของอุปโภคบริโภคและของใช้อื่นๆ เช่น ของที่ระลึก ภัตตาคารที่ทำขึ้นในท้องถิ่น ตลอดจนบริการต่างๆ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร และบริการนำ เที่ยว เป็นต้น และจากผลการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสาน ของการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย ทราบว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากการจ้างงานในธุรกิจการท่องเที่ยวสูงขึ้น เกิดการกระจุกตัวของ การจ้างงานในเมืองศูนย์กลางหลัก และเกิดการกระจายการจ้างงานในแหล่งท่อง เที่ยวและแหล่งผลิตสินค้าในชนบทเกิดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตและจำหน่ายสินค้า และผลการศึกษารองค้การ ท่องเที่ยวโลก ระบุว่าประเทศที่มีธุรกิจท่องเที่ยวก้าวหน้าและมั่นคง จะมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 5-6 ของการจ้างงานทั้งหมดของประเทศ (ศรีญา วรากุลวิทย์ อ้างถึงใน ปฐม นิเทศอุตสาหกรรมท่องเที่ยว, 2543: 24)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพแสดงผลของการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนในด้านเศรษฐกิจ

รูปภาพที่ 1 จุดจำหน่ายของฝากภายนอกวัดหนองป่าพง

รูปภาพที่ 2 ตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ช่องสะง่า

รูปภาพที่ 3 แสดงสภาพบ้านเรือนชุมชนบ้านนาสะไมย์

รูปภาพที่ 4 แสดงการจ้างงานในกิจกรรมเกี่ยวเนื่องการท่องเที่ยว

รูปที่ 5 รถรับจ้างหน้าบริเวณตลาดการค้าชายแดนของเม็ก

รูปภาพที่ 6 ร้านอาหารบริเวณหาดคูเดื่อ จังหวัดอุบลราชธานี

5.4.2 ผลของการท่องเที่ยวต่อด้านสังคม การวิเคราะห์ผลของการท่องเที่ยวต่อด้านสังคม จะวิเคราะห์จากแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่ 4 จังหวัด จำนวน 140 ชุด โดยจะทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทน ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในรัศมีของแหล่งท่องเที่ยว ภายใน 2 กม. โดยใช้วิธีการนับซ้ำ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ซึ่งประเด็นคำถามจะวัดในเรื่องของความรุนแรงของสภาพปัญหา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมือง และการท่องเที่ยวช่วยลดปัญหาการว่างงาน ซึ่งผลการสำรวจ จะบอกได้ว่าในแต่ประเด็นดังนี้ (ตารางที่ 5.5)

(1) การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนสามารถเลือกประกอบอาชีพได้มากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การท่องเที่ยวทำให้สามารถเลือกประกอบอาชีพได้มากขึ้น (อุปสรรคธานี ร้อยละ 42.06 ศรีสะเกษ ร้อยละ 39.03 อำนาจเจริญ ร้อยละ 53.33 และยโสธร ร้อยละ 38.57) โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในใกล้ชุมชนที่เป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณหาดคูเดื่อ ชองเม็ก แก่งสะพือ พระธาตุก่องข้าวน้อย เป็นต้น ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมรา จารุยุติรี ซึ่งทำการศึกษาค้นคว้าผลของการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าการท่องเที่ยงทำให้เกิดอาชีพใหม่เพิ่มขึ้นจากเดิมที่ชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างเดียว แต่หลังจากที่ภูเรือได้รับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพใหม่เพิ่มขึ้น เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ การทำร้านอาหาร ขายของที่ระลึก ที่พักรีสอร์ท ขายพินธุ์ไม้ดอกไม้ประดับขาย รับส่งนักท่องเที่ยวและทำสวนผลไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อด้านสังคมไว้ว่า การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ประกอบอาชีพรายย่อยหรือทำอุตสาหกรรมหัตถกรรมในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น และจากการศึกษาของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ทำการศึกษารื่องขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคสมุย และณัฐพร แสงประดับ ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยว หมู่บ้านบ่อสร้าง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษา ทั้ง 2 กรณี ทราบว่า ผลของการท่องเที่ยวทำให้เกิดอาชีพใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่น อาชีพด้านการบริการ และการท่องเที่ยว ทำให้เกิดความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ประชุม สุวดี ยังได้กล่าว ไว้ว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชนบทเกิดอาชีพและสร้างงานนอกฤดูกาลทำนา

(2) การท่องเที่ยวช่วยลดปัญหาการว่างงาน ประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่า เมื่อมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นผลทำให้ชาวบ้านมีงานทำมากขึ้นทั้งประกอบอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว และทำงานในแหล่งอุตสาหกรรม เป็นการลดภาวะการว่างงาน ไม่เป็นปัญหาสังคม เมื่อชาวบ้านมีงานทำ มีราย

ได้ เศรษฐกิจของครอบครัวที่ดีขึ้น (ศรีสะเกษ ร้อยละ 35.81 ยโสธร ร้อยละ 28.57 และอำนาจเจริญ ร้อยละ 26.67 และจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 20.59)

ส่วนผลทางด้านสภาพปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ศึกษา ประชาชนในพื้นที่มีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยมาก ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสาน ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่สรุปไว้ว่าผลของการท่องเที่ยวทางด้านปัญหาทางสังคม ในพื้นที่ภาคอีสานยังไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่มากนัก ทั้งนี้ เนื่องจากยังมีความตื่นตัวทางด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ซึ่งสภาพปัญหาทางสังคมส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ๆ เช่น ขอนแก่น นครราชสีมา ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาค

สำหรับสภาพปัญหาการลอกเลียนแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในพื้นที่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ก็ถือว่ามีสัดส่วนน้อย จนถึงอาจยังไม่เป็นปัญหา ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ดังนั้น จึงไม่มีความแตกต่างในเรื่องของพฤติกรรมและการแต่งกายมากนัก(โครงการศึกษาเพื่อบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2540 : 4-4)

ตาราง 5.6 แสดงความคิดเห็นประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับผลของการท่องเที่ยวทางด้านสังคม

ผลของการท่องเที่ยว	อุบลราชธานี (%)	ศรีสะเกษ (%)	ยโสธร (%)	อำนาจเจริญ (%)
-สามารถเลือกประกอบอาชีพได้มากขึ้น	42.06	39.03	38.57	53.33
-ลดปัญหาการว่างงาน	20.59	35.81	28.57	26.67
-ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม	12.05	10.05	13.08	10.00
-ปัญหายาเสพติด	11.06	7.81	15.00	5.00
-การลอกเลียนแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	14.24	7.30	4.78	5.00

ที่มา :จากการสำรวจ

5.4.3. ผลของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทางด้านกายภาพ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้องกับพื้นที่ใดก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทั้งด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ ด้านบวกจะก่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ ด้านของกวดคมนาคมขนส่ง การสาธารณสุขโรค สาธารณูปการต่างๆ การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมือง ในขณะที่เดียวกันการท่องเที่ยวก็ได้มีส่วนก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบหลายประการ เช่น ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ถูกทำลาย ปัญหาทัศนียภาพ

ปัญหาความชำรุดทรุดโทรมของสิ่งที่มีคุณค่าในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป ทำให้จุดเด่นในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งชำรุด เช่น น้ำตกมีน้ำลดลง โบราณสถานชำรุด ผนังถ้ำถูกขีดเขียน สภาพโดยทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวแห้งแล้ง รวมไปถึงการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ สำหรับผลของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพในพื้นที่ศึกษาที่ได้จากการสำรวจข้อมูลภาคสนาม โดยการสอบถามประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผลการสำรวจประชาชนในพื้นที่จะมองผลของการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทางด้านลบมากกว่า ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป ซึ่งจากการสำรวจได้สรุปสภาพปัญหาทางด้านกายภาพ ดังนี้

(1) การท่องเที่ยวส่งผลต่อปัญหามลภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาขยะเพิ่มขึ้น ปัญหาแหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย การระบายน้ำไม่เต็มตามที่ควร ซึ่งผลการสำรวจทราบว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การท่องเที่ยวส่งผลทำให้ขยะเพิ่มขึ้นมากที่สุด (อุบลราชธานี ร้อยละ 35.09 ศรีสะเกษ ร้อยละ 34.47 ยโสธร ร้อยละ 30.25 และอำนาจเจริญ ร้อยละ 19.44) เช่น บริเวณผามออีแดง วัดถ้ำแสงเพชร พระธาตุก่องข้าวน้อย อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่นักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกในการที่จะรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว มีการปล่อยทิ้งถุงพลาสติก ขวดเครื่องดื่ม หรือ พวกเศษกระป๋องซึ่งเป็นวัสดุที่ยากต่อการย่อยสลาย ไว้ตรงจุดพักผ่อน ไม่มีการรวบรวมขยะไปทิ้งยังจุดที่กำหนดให้ รองลงมาเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย (อุบลราชธานี ร้อยละ 13.49 ยโสธรร้อยละ 25.17 ศรีสะเกษ ร้อยละ 35.06 และอำนาจเจริญ ร้อยละ 24.17) ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากผู้ประกอบการขาดจิตสำนึกในการที่จะรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น การปล่อยน้ำเสียลงในลำน้ำธรรมชาติ โดยเฉพาะลำน้ำมูล บริเวณตลาดสดเทศบาลเมืองอุบลฯ หรือบริเวณหาดคูเดื่อ เป็นต้น

(2) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อม ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเสื่อมโทรมไปโดยธรรมชาติหรือจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ที่ฝ่าฝืนระเบียบและข้อปฏิบัติที่ทางราชการกำหนด ประกอบกับการดูแลไม่ทั่วถึงของเจ้าหน้าที่ อาจทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม จากการสำรวจภาคสนาม โดยการสอบถามประชาชนในพื้นที่ทราบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งหมายถึงนักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกในการที่จะรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว (จังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 29 ศรีสะเกษ ร้อยละ 28.75 ยโสธร ร้อยละ 25.63 และอำนาจเจริญ ร้อยละ 31.25) โดยมีพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนระเบียบและข้อปฏิบัติของทางราชการขาดจิตสำนึกของความเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีได้มีการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งในกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งโบราณสถาน โดยมีการขีดเขียนตามฝาผนังและตามโบราณสถานต่างๆ เช่น บริเวณวัดถ้ำแสงเพชร

จังหวัดอำนาจเจริญ หรือบริเวณทางขึ้น - ลงน้ำตกคลองหลวง ภูจอง - นายอย จังหวัดอุบลราชธานี และ บริเวณทางขึ้นลงไปชมภาพแกะสลัก ผามออีแดง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น

(3) ทักษะจุดขาด ขาดระเบียบวินัย และขาดการจัดการที่ไม่ดี เช่น บริเวณด้านการค้าขาย แคนช่องเม็ก ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชมเป็นจำนวนมากทั้ง ชาวไทยและชาวต่างประเทศ เดิมสภาพพื้นที่ไม่มีการจัดระเบียบการใช้สอยให้ดูดี ขาดความเป็นระเบียบ เรียบร้อย พ่อค้าแม่ค้าตั้งแผงขายของรुक้าเข้ามาในถนน ซีดขวางทางสัญจรไปมา นอกจากนี้ยังมี หาด วัตใต้ หาดคูเดื่อ ที่มีการปลูกสร้างเพิงและแพขายอาหารรुक้าเข้าไปในชายหาดลำน้ำมูล ขาดความเป็น มีระเบียบ และสูญเสียทัศนียภาพตามธรรมชาติ

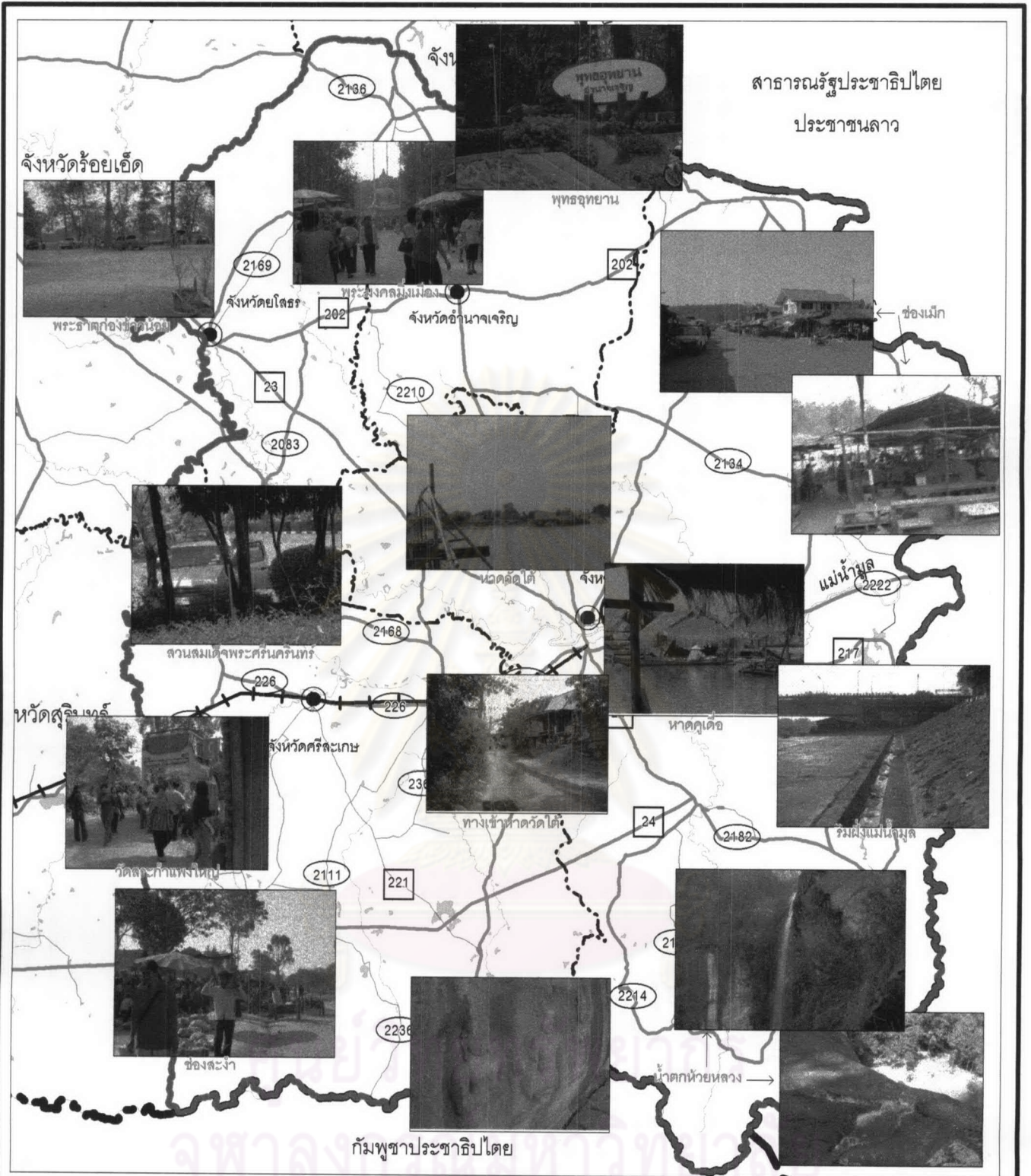
ตาราง 5.7 แสดงความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับผลของการท่องเที่ยวทางด้านกายภาพ

ประเภทปัญหา	อุบลราชธานี (%)	ศรีสะเกษ (%)	ยโสธร (%)	อำนาจเจริญ (%)
ปัญหาสิ่งแวดล้อม	48.58	58.64	65.31	63.61
-ปัญหาขยะ	35.09	34.47	30.25	39.44
-ปัญหาน้ำเน่าเสีย	13.49	24.17	35.06	24.17
ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ	29.00	28.75	25.63	31.25
ทัศนียภาพ	22.42	12.61	9.06	5.14

ที่มา : จากการสำรวจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.2 แสดงสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา		เส้นทางน้ำ
	เส้นเขตประเทศ		ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
	เส้นเขตจังหวัด		ตำแหน่งที่ตั้งจังหวัด
	ถนนสายหลัก		
	ทางรถไฟ		

มาตราส่วน 1:1,200,000

ที่มา : จากการสำรวจ

5.5. แนวทางในการพัฒนาพื้นที่ศึกษา

จากบทบาทที่ถูกกำหนดให้เป็นประตูสู่อินโดจีน ในด้านการท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำไปยังประเทศลาว กัมพูชาและเวียดนาม โดยมีอุบลราชธานีและศรีสะเกษ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการเป็นประตูสู่เส้นทางโบราณสถานขอมเชื่อมโยงกับโบราณสถานในไทย โดยให้ศรีสะเกษ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมขอม ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาภาค ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญๆ ได้แก่ สถานการณ์ทั่วไป สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยว ปัญหาทางการท่องเที่ยว โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ศึกษา นโยบายและโครงการต่างๆ ของรัฐที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ในพื้นที่ศึกษา ประกอบกับแนวนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรการในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ ซึ่งกำหนดไว้เป็นกรอบในวงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

ดังนั้นจึงขอเสนอแนวทางในการพัฒนาอาณาภาคพื้นที่ศึกษา จำแนกเป็นรายจังหวัด ในแต่ละด้าน เช่น แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์ แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยแยกพิจารณาเป็นกรอบกว้างๆ ในแต่ละจังหวัด ดังนี้

5.5.1. แนวทางพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา มีวัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา มีดังนี้

วัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

5.5.1.1. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมทั้งจะอำนวยความสะดวกให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มากที่สุด

5.5.1.2. เพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศาสนา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่สืบไปพร้อมกับก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจต่อส่วนรวม

5.5.1.3. เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจอีกสาขาหนึ่ง นอกเหนือไปจากการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรของจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้ อุตสาหกรรมประเภทบริการเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการลงทุน การสร้างงาน สร้างอาชีพและการกระจาย รายได้ รวมทั้งการสร้าง ความเจริญให้แก่พื้นที่ในระยะยาว

5.5.1.4. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้พร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่คาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ

นโยบาย ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ได้แก่

5.5.1.5. ควรมีการประสานงานกันโดยตรงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยวทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ เพื่อเป็นการประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ตลอดจนเพื่อหาแนวทางในการอำนวยความสะดวกและเสริมสร้างความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน

5.5.1.6. ส่งเสริมและควบคุมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรของชาติ พร้อมทั้งคำนึงถึงข้อจำกัดการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐานและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งให้ประสานประโยชน์กับการพัฒนาเศรษฐกิจสาขาอื่นๆ ได้แก่ การเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร เป็นต้น

5.5.1.7. เร่งชักจูงและให้ความร่วมมือกับธุรกิจภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นรวมทั้งเกิดการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับแนวโน้มของตลาดการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เช่น ธุรกิจที่พัก อาหาร สินค้าของที่ระลึก และการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ

5.5.1.8. เร่งส่งเสริม ชักจูงและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเดินทาง เข้ามาสู่พื้นที่เพิ่มมากขึ้นทั้งจำนวนนักท่องเที่ยว วันพักแรม และการใช้จ่าย ทั้งนี้โดยมุ่งตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นเป้าหมายหลัก และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นเป้าหมายรอง เพื่อสนองนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติในการลดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปต่างประเทศ

มาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ควรมีกำหนดมาตรการไว้ 3 ประการ ได้แก่ มาตรการด้านการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว มาตรการด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยวและมาตรการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.5.1.9. มาตรการด้านการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

(1) เร่งรัดพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงของจังหวัด ให้เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยยึดหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมให้มากที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และศาสนา ประเภทวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งมักเกิดการเปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรมได้ง่ายและรวดเร็ว ส่วนกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีศักยภาพต่ำนั้นให้พยายามอนุรักษ์และชะลอการเสื่อมโทรมเพื่อจะได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป ในโอกาสที่การท่องเที่ยวได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น

(2) ให้จังหวัดเป็นแกนกลางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทำหน้าที่กำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด แล้วมอบหมายและกระจายความรับผิดชอบไปยังหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่

ในพื้นที่ของตนเป็นผู้นำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและควบคุมให้การพัฒนาเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

(3) รณรงค์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวให้กับประชาชนเจ้าของพื้นที่ทั้งโดยตรงและทางอ้อม เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกับอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวอันเป็นสมบัติของส่วนรวม พร้อมทั้งให้การสนับสนุนต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้เจริญก้าวหน้าในท้องถิ่นของตน

(4) รณรงค์หางบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด โดยจัดสรรจากงบประมาณประจำปีของทางราชการ และการจัดหารายได้จากการลงทุน ในกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้เมื่อมีการพัฒนาแล้ว อาจพิจารณาแนวทางการจัดผลประโยชน์เพื่อใช้เป็นทุนบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้สมบูรณ์ต่อไป พร้อมทั้งหากจัดเก็บผลประโยชน์ได้มาก ก็อาจนำไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตใกล้เคียงต่อไป

(5) จัดทำแผนหลักเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ทั้งนี้ภายใต้กรอบการควบคุมของแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ทำการศึกษาไว้แล้ว

(6) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น งานเทศกาลประจำปี งานบุญทางศาสนา การละเล่นพื้นบ้าน และกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเยี่ยมชมเยือน

5.5.1.10. มาตรการด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยว ได้แก่

(1) เฝ้าระวังปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่นั้นด้วย พร้อมทั้งจะเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ ด้วย

(2) ชักจูงและส่งเสริมให้เกิดการลงทุนด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจากส่วนกลางในการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวด้านต่างๆ เช่น ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในการนำการลงทุนด้านธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัด หรือขอความร่วมมือคณะกรรมการร่วม ภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการลงทุนด้านธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัด เป็นต้น พร้อมทั้งเตรียมข้อมูลและข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดโดย ขอความร่วมมือจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดเก็บข้อมูลไว้บริการแก่นักลงทุน นักธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป

(3) ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ระลึกไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นสินค้าหัตถกรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์พื้นบ้านและมีการพัฒนาการออกแบบอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุน

ให้การผลิตเป็นลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือนและเป็นอาชีพอดิเรกเสริมอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักนับเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น

(4) พยายามให้มีการใช้แรงงานในท้องถิ่นให้มากที่สุดในการบริการทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยพยายามลดการนำอุปกรณ์หรือเครื่องจักรต่าง ๆ ให้เหลือเท่าที่จำเป็น เพื่อเป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและแก้ไขปัญหาคาร้งงานให้กับจำนวนประชากร ที่เพิ่มขึ้น

(5) จัดให้มีการฝึกอบรมด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวแก่ผู้สนใจและผู้ประกอบอาชีพอยู่ในธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มพูนบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวให้เพียงพอับตลาดการท่องเที่ยว พร้อมทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีอยู่แล้ว

(6) กำหนดมาตรฐานการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึก การนำเที่ยวและการขนส่ง และดำเนินการควบคุมให้กิจการดังกล่าวมีการบริการตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวอันจะยังผลการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดให้กว้างขวางต่อไป

(7) จัดการกวาดล้างและให้ความสนใจด้านรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในบริเวณพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวไปเยือนให้มากเป็นพิเศษ โดยอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเฉพาะกิจเจ้าหน้าที่ประจำท้องที่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ทำหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยในเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

(8) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรม สมาคม หรือกลุ่มบุคคลในสาขาอาชีพต่างๆ เพื่อให้การสนับสนุนและเกื้อกูลต่อนักท่องเที่ยว พัฒนาการบริการและการดำเนินงาน ในกลุ่มของตน และช่วยกันแก้ไขปัญหาคาร้งการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วย เช่น ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำจังหวัด สมาคมผู้ประกอบการโรงแรม สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยว ชมรมผู้ประกอบการค้าของที่ระลึก ชมรมผู้ประกอบการขนส่ง และสมาคมผู้ประกอบการภัตตาคารและไนท์คลับ เป็นต้น

5.5.1.11. มาตรการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่

(1) ให้คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการในหน่วยงานต่างๆ ของจังหวัด พร้อมทั้งนักธุรกิจและบุคคลสำคัญของจังหวัด ทำหน้าที่เป็นแกนกลางสำคัญในการดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(2) ดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวในสื่อมวลชนต่างๆ ทุกประเภท ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และสื่อมวลชนต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ธุรกิจนำเที่ยวและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

(3) จัดทำเอกสารแผนพับ คู่มือการท่องเที่ยวของจังหวัด ประกอบด้วยแผนที่และรายละเอียดต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวโดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากธุรกิจภาคเอกชนแล้วเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจให้กว้างขวาง

(4) จัดงานเทศกาลประจำปี ที่แสดงออกถึงความสำคัญด้านเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น ประวัติศาสตร์ ประเพณี ศาสนาและความเชื่อ อาชีพ ผลผลิต และฤดูกาล โดยมีการกำหนดระยะเวลาการจัดงานที่แน่นอนเพื่อให้ธุรกิจนำเที่ยวมีเวลาวางแผนจัดนำเที่ยวได้ล่วงหน้า ผลของการจัดงานจะเป็นโอกาสประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัด และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาเยือนได้ตีมาก

5.5.1.12. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา การพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถดำเนินการได้ตามนโยบาย วัตถุประสงค์และบรรลุตามเป้าหมายได้ โดยอาศัยมาตรการทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นแล้ว แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสอดคล้องกันจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง ในที่นี้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งพื้นที่พิจารณาเป็นรายจังหวัด คือ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธรและอำนาจเจริญ และในแต่ละจังหวัดก็ขอแบ่งกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็น 2 กลุ่ม โดยการพิจารณาจากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยวรวมถึงความได้เปรียบในเส้นทางท่องเที่ยวด้วย

ในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดแยกตามลักษณะที่ตั้งและการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบในด้านต่างๆ พร้อมทั้งคำนึงถึงความสามารถและข้อจำกัดของงบประมาณในการพัฒนาและความเป็นไปได้ในการคุ้มทุนในการพัฒนาเป็นสำคัญ จึงสรุปผลได้ว่า กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว และมีจุดท่องเที่ยวสำคัญๆ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งอาจจะอนุมานได้ว่าเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว ที่มีแนวโน้มและศักยภาพทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปได้มาก ควรดำเนินการเร่งรัดพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักที่สามารถจะแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดใกล้เคียง พร้อมทั้งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวแหล่งอื่นๆ ต่อไป

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีค่าความสำคัญรองลงมาควรมีการกำหนดลำดับการพัฒนาไว้ในลำดับถัดมา แต่ในขณะเดียวกันนั้นก็ควรมีการดำเนินการด้านควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นด้วย ดังนั้น จึงอาจกำหนดระยะเวลาการดำเนินการเป็น 2 ระยะ คือ การดำเนินการระยะสั้น 5 ปี มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแรกให้สมบูรณ์ จนกระทั่งมีแนวโน้มการขยายตัวทางตลาดการท่องเที่ยว และได้รับผลกำไรจากการลงทุนทางการท่องเที่ยวและการดำเนินการระยะยาว 10 ปี เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มหลัง โดยในช่วง 5 ปีแรก เป็นดำเนินการ

ด้านการควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม และในช่วง 5 ปี หลังก็นำผลกำไรจากการลงทุน พัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแรกมาดำเนินการพัฒนาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มหลังเพื่อรองรับตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งผลที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลา 10 ปี ก็จะทำให้ตลาดการท่องเที่ยวกระจายอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอโขงเจียมและอำเภอสรินทร เป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัด โดยในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน รวมทั้งสิ้น 50 แห่ง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ 22 แห่ง ประเภทประวัติศาสตร์และศาสนา 19 แห่ง ประเภทวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี 10 แห่ง และจากผลการสำรวจความนิยมของนักท่องเที่ยว พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว 10 อันดับแรก ซึ่งนับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ แก่งสะพือ แก่งตะนะ หาด คูเดื่อ เขื่อนสิรินธร ผาแต้ม วัดหนองป่าพง วัดปานานาชาติ วัดหนองบัว วัดสุปฏิญนาราม และวัดภูเขาแก้วและจากทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2543 พบว่าในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับความสำคัญปานกลาง หรือมีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง จำนวน 20 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำ จำนวน 20 แห่ง โดยกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากจึงควรนำมาเร่งพัฒนาเป็นลำดับแรกของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยให้เสร็จสมบูรณ์ภายใน 5 ปี

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่อยู่นอกเขตพื้นที่ของกลุ่มแต่หากได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ก็จะส่งผลสนับสนุนการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ด้วย โดยเฉพาะจะดึงดูดให้เกิดวันพักผ่อนเพิ่มขึ้น ดังนั้น แนวทางของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้

1. กำหนดให้จังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตตัวอำเภอเมืองอุบลราชธานี และมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวรอง พร้อมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวสนับสนุน และขยายฐานการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี โดยเพิ่มวงจรเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน

2. ส่งเสริมงานเทศกาล ประเพณีสำคัญๆ ของท้องถิ่นให้เป็นงานที่มี เอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมและมีความน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งได้แก่ งานมหาสงกรานต์ งานลอยกระทง งานผูกเสี่ยว เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่มุ่งสู่ประเทศลาว มีวันพักค้างแรมที่จังหวัดอุบลราชธานี นานขึ้น แทนที่จะเป็นประตูไปสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน ตามบทบาทปัจจุบัน นอกจากนี้ อาจมีการริเริ่มงาน

เทศกาลใหม่ๆ เพื่อเป็นการสร้างสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปชมงานเทศกาลประจำปี และจะได้ถือโอกาสเดินทางท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดด้วย พร้อมทั้งได้ผลทางการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของจังหวัดให้แพร่หลายด้วย

3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานที่พักผ่อนให้มีกิจกรรมทางการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีวันพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คือ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนในตัวเมืองโดยมีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน พร้อมทั้งจัดงานเลี้ยง การแสดงทางศิลปวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมเสริม

4. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในเขตตัวเมืองอุบลราชธานี และวารินชำราบ ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการอนุรักษ์โบราณวัตถุสถาน พร้อมทั้งหากจำเป็นต้องมีสิ่งก่อสร้างใหม่เกิดขึ้นให้ยึดแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมเพื่อความกลมกลืนและสอดคล้องกัน จะเห็นตัวอย่างวัดสำคัญบางวัดมีสิ่งก่อสร้างเกิดขึ้นขัดแย้งกับรูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิม

5. จัดฝึกอบรมและสัมมนาวิชาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาความสามารถของบุคลากรที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอยู่แล้ว พร้อมทั้งเป็นการเพิ่มบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวให้เพียงพอกับแนวโน้มการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในจังหวัด เช่น สถาบันราชภัฏ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และสถาบันฝึกอบรมวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมโครงการและดำเนินการจัดฝึกอบรมขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6. จัดเส้นทาง การท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีบริการนักท่องเที่ยว และผู้สนใจทั่วไป สำหรับเป็นข้อมูลในการตัดสินใจท่องเที่ยวและเพิ่มการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้ทั้งประชาชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงถนนหนทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มหมายเลขโทรศัพท์และขยายพื้นที่บริการ การปรับปรุงระบบประปา เป็นต้น โดยชักจูงให้ผู้ได้รับผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรายใหญ่ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร มีส่วนร่วมด้วย เพื่อให้ทางราชการสามารถลดการลงทุนด้วยงบประมาณแผ่นดินและสามารถขยายพื้นที่บริการได้กว้างขวางขึ้น

7. ส่งเสริมการผลิตสินค้าหัตถกรรมที่ใช้วัตถุดิบในจังหวัดและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดให้มีการออกแบบ ประโยชน์ใช้สอย และคุณภาพสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินในท้องถิ่นมากขึ้น สินค้าของที่ระลึกที่น่าส่งเสริมได้แก่ การทอผ้าฝ้าย ผ้าไหมและการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง การจักสานไม้ไผ่ การแกะสลักไม้ซึ่งควรเน้นฝีมือและศิลปะมากกว่าขนาด เพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้เพิ่มขึ้น การผลิตเครื่องปั้นดินเผา การผลิตเศษวัสดุเหลือใช้ที่นำมาได้ในท้องถิ่น เป็นต้น

8. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กับพ่อค้าและประชาชนเจ้าของท้องถิ่น พร้อมทั้งนักท่องเที่ยว เพื่อให้ตระหนัก

ในการประสานประโยชน์ซึ่งกันและกันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในทุกประเภทเพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบในด้านลบ ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่ต่อไป

9. พัฒนจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอินโดจีน เนื่องจากอุบลราชธานี มีข้อได้เปรียบที่ติดกับชายแดนประเทศลาว และสามารถเดินทางข้ามไปยังลาวได้ ดังนั้น การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับลาวและเวียดนามจึงน่าจะกระทำได้ ทางจังหวัดจึงน่าจะได้มีการติดต่อกับประเทศลาวถึงนโยบายด้านการท่องเที่ยวและจัดให้บริการท่องเที่ยวไปยังประเทศลาว โดยผ่านทางจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งหากสามารถเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวได้ จะทำให้เส้นทางในการพัฒนาและลงทุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดมีแนวโน้มดีขึ้นกว่าเดิม

10. จัดให้มีศูนย์ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดและประชาสัมพันธ์งานท่องเที่ยวต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งคอยสนับสนุนข้อมูลต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว การมีศูนย์บริการด้านข้อมูลดังกล่าว จะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในจังหวัดมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

11. ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของจังหวัดและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ควบคู่ไปกับเทศกาลที่คนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยว เช่น ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุบลราชธานี เช่น แหล่งท่องเที่ยวของประเทศลาว ในงานแห่เทียนพรรษา เป็นต้น จะช่วยให้ นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ดียิ่งขึ้น

12. พัฒนา และปรับปรุงสนามบินอุบลราชธานี ให้เป็นสนามบินนานาชาติอย่างสมบูรณ์แบบพร้อมทั้งให้บริการบินไทยจัดเที่ยวบินเพิ่มเติมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ และใช้มาตรการให้สายการบินต่างๆ เปิดเส้นทางบินไปสู่ประเทศอินโดจีน โดยแวะจอด ณ สนามบินนานาชาติอุบลราชธานี

13. ขยายและปรับปรุงโครงข่ายถนนเชื่อมโยงพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ ในจังหวัด โดยการเน้นเส้นทางสายอุบลราชธานี - พิบูลมังสาหาร และเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยวตามชายฝั่งแม่น้ำโขงเป็นสำคัญ ให้มีการขยายเป็นถนน 4 ช่องจราจร

14. ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอให้ได้มาตรฐาน ตลอดทั้งการพัฒนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในเขตอำเภอต่างๆ และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศลาว

15. ปรับปรุงการคมนาคมทางรถไฟให้มีความสะดวก รวดเร็ว พร้อมเพิ่มขบวนรถให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยว ตลอดทั้งดูแลความสะอาดและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

16. จัดการควบคุมและดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มที่มีศักยภาพปานกลางและต่ำเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายสภาพแวดล้อมและพยายามอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เป็น

ธรรมชาติมากที่สุด เพื่อจะได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่อไป เมื่อตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดขยายตัวเพิ่มขึ้น ในระยะสั้นนี้ควรส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของประชาชนในท้องถิ่นใกล้เคียงของจังหวัดไปก่อน

17. ส่งเสริมการผลิตสินค้าหัตถกรรมของชาวบ้าน และจัดตลาด นักท่องเที่ยวในตัวจังหวัดเพื่อจำหน่ายสินค้าที่ผลิตขึ้น ทั้งนี้ โดยประสานงานกับส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัด และหอการค้าจังหวัด

18. สืบค้นและเตรียมแนวทางพัฒนาสถานที่อื่นๆ ในพื้นที่กลุ่มนี้เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่อไป พร้อมทั้งทำให้พื้นที่ของกลุ่มนี้มีแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นขึ้นและมีความหลากหลายในประเภทเพิ่มขึ้น อันจะเป็นการสอดคล้องที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่กลุ่มท่องเที่ยว ที่สำคัญของจังหวัดรองรับการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดที่จะกระจายมาสู่บริเวณรอบนอกในอนาคต

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองศรีสะเกษและอำเภออุทุมพรพิสัย เป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดศรีสะเกษ โดยจังหวัดศรีสะเกษ มีแหล่งท่องเที่ยว รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 แห่ง มีแหล่งท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ 5 แห่ง ประเภทประวัติศาสตร์และศาสนา 7 แห่ง ประเภทวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี 5 แห่ง ส่วนทางด้านศักยภาพในการพัฒนานั้น กลุ่มนี้มีแหล่งท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพสูงถึง 4 แห่ง ได้แก่ ปราสาทเขาพระวิหารและผามออีแดง สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนป่าลำดวน) ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ และน้ำตกห้วยจันทร์ แหล่งท่องเที่ยวศักยภาพปานกลาง 10 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพต่ำ 3 แห่ง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง นับเป็นกลุ่มซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเหมาะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จึงควรนำมาเร่งรัดพัฒนาเป็นลำดับแรกของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยให้เสร็จสมบูรณ์ภายใน 5 ปี

ฉะนั้นแนวทางของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ควรดำเนินการดังนี้

1. กำหนดให้จังหวัดศรีสะเกษ มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในตัวอำเภอเมืองศรีสะเกษ และมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวรอง ซึ่งลักษณะคล้ายกันกับแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี แต่ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และโบราณต่างก็มีความยิ่งใหญ่และน่าสนใจ ไม่แพ้กัน

2. พยายามส่งเสริมงานเทศกาลและประเพณีสำคัญ ๆ ของท้องถิ่นให้เป็นงานที่มีเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมและมีความน่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง งานวันดอกลำดวน เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวซึ่งมักจะคับคั่งในจังหวัดอุบลราชธานีในช่วง มีงานเทศกาลสำคัญๆ กระจายมาสู่จังหวัดศรีสะเกษเพิ่มขึ้น นอกจากนี้อาจมีการริเริ่มงานกิจกรรมใหม่ๆ และงานเทศกาลใหม่ๆ เพื่อจูงใจการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เช่น จัดการแสดงแสงและเสียงในบริเวณสวนสมเด็จพระ

พระศรีนครินทร์ ผนวกในงานนมัสการและปิดทองในวัดสระกำแพงใหญ่ วัดสระกำแพงน้อย ริเริ่มจัดงานเทศกาลใหม่ๆ โดยให้แต่ละงานที่จัดขึ้นอยู่ในช่วงเวลาที่สอดคล้องกับฤดูกาลการท่องเที่ยวและในงานจัดให้มีกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เช่น จัดให้มีการแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี และการละเล่นพื้นเมืองประกอบ

3. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในเขตตัวเมืองศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดที่สำคัญที่สุดของจังหวัด โดยการพัฒนาและปรับปรุงนั้นถูกต้องตามหลักวิชาการอนุรักษ์และโบราณวัตถุสถานมีการจัดผังบริเวณใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม เช่น จัดที่จอดรถ จัดกลุ่มร้านค้าของที่ระลึกและร้านอาหาร จัดห้องสุขาและจัดปลูกไม้ดอกไม้ประดับตกแต่งภูมิทัศน์ เป็นต้น พร้อมทั้งหากจำเป็นต้องมีสิ่งก่อสร้างใหม่เกิดขึ้นให้ยึดแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมเพื่อความกลมกลืนและความสวยงาม และมีป้ายชี้แจงประวัติความเป็นมาและความสำคัญของสิ่งก่อสร้างทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

4. พัฒนาเส้นทางเชื่อมระหว่างตัวเมืองอุบลราชธานีและศรีสะเกษ ให้สวยงาม โดยพยายามบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกเรียงรายอยู่สองข้างทางมานานหลายสิบปีแล้วให้เป็นเอกลักษณ์ของถนนสายนี้

5. ส่งเสริมการลงทุนด้านร้านอาหารและร้านขายสินค้าของที่ระลึก ในบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวเพราะการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ไม่สามารถดึงดูดให้เกิดการพักแรมได้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะนิยมพักแรมที่จังหวัดอุบลราชธานี ดังนั้น จึงควรสร้างสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว มาใช้จ่ายในด้านอาหาร สินค้าของที่ระลึก และบริการอื่นๆ แทนการพักแรม

6. ส่งเสริมการผลิตสินค้าหัตถกรรมที่ใช้วัตถุดิบในจังหวัดและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดโดยให้มีการออกแบบ ประโยชน์ใช้สอยและคุณภาพสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาใช้จ่ายเงินในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น สินค้าของที่ระลึกที่น่าส่งเสริม ได้แก่ การทอผ้าฝ้าย ผ้าไหมและการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง ทั้งนี้การผลิตสินค้าของที่ระลึกนั้นสามารถจำหน่ายในตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดได้

7. จัดการฝึกอบรมและสัมมนาผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นครั้งคราว เช่น ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการร้านสินค้าของที่ระลึก เพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถในการประกอบงานอาชีพ พร้อมทั้งเพื่อทบทวนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและหาแนวทางป้องกันแก้ไขต่อไป

8. เร่งรัด ปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐานซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้ทั้งประชาชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะการปรับปรุงถนนหนทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น การรักษาความปลอดภัย ป้ายชี้ทาง ที่จอดรถ และห้องสุขา เป็นต้น

9. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กับพ่อค้าและประชาชนเจ้าของท้องถิ่นพร้อมทั้งนักท่องเที่ยว เพื่อให้ตระหนักในการประสานประโยชน์ซึ่งกันและกันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในทุกประเภท พร้อมทั้งร่วมกันประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย

10. ปรับปรุงและสร้างถนนเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะถนนเชื่อมปราสาทเล็กๆ และปรับปรุงคุณภาพถนนที่เข้าแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

11. จัดการควบคุมและดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่ม เพื่อป้องกันกรรมกรุกทำลายและพยายามรักษาสภาพแวดล้อมให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เพื่อจะได้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญและนำมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมต่อไป เมื่อตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ในระยะสั้นนี้ควรส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของประชาชนในท้องถิ่น และอำเภอใกล้เคียงไปก่อน

12. สำรวจแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อนำมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่อไป พร้อมทั้งหาแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเพื่อเสริมความหลากหลายของประเภทแหล่งท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดยโสธร มีดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร นอกจากงานบุญบั้งไฟแล้ว นอกนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับการพัฒนาต่ำ ต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพอีกมาก ประกอบกับไม่มีระบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบคมนาคมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ส่งเสริมงานบุญบั้งไฟ ให้เป็นที่รู้จักทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ควบคู่ไปกับการดำเนินมาตรการป้องกันผลกระทบที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม

2. พัฒนาให้จังหวัดยโสธร เป็นจุดเชื่อมต่อหรือจุดแวะพักของวงจรถวายการท่องเที่ยวระหว่างอีสานตอนบน อีสานตอนล่างและกลุ่มประเทศอินโดจีน

3. สนับสนุนการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการให้เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ และมีชื่อเสียงของจังหวัดเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยม

ส่วนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญก็ควรจะมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอุบลราชธานี โดยแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นโบราณสถาน วัด ที่สำคัญๆ ได้แก่ วัดถ้ำแสงเพชร (วัดศาลาพันห้อง) วัดพระเหลาเทพนิมิต พุทธอุทยานและพระมงคลมิ่งเมือง เป็นต้น

โดยสรุปแนวทางการพัฒนาได้พยายามมุ่งเน้นไปสู่กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยวก่อน เป็นอันดับแรก เพื่อให้ดำเนินการไปได้เลยในระยะแรก แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละเลยแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ เพียงแต่เก็บรักษาไว้เพื่อการมุ่งกลับมาพัฒนาในระยะต่อไป เพราะการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา มีแนวโน้มจะผลักดันในการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวก้าวตามไปด้วย โดยมีกรอบการพัฒนาในภาพรวม ดังนี้

1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ มีการจัดการไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมและให้เกิดการพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เน้นการพัฒนาแบบเป็นกลุ่มอนุภาค เพื่อมิให้เกิดการแข่งขันกันระหว่าง จังหวัด และสร้างความเชื่อมโยงของกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อสร้างความหลากหลาย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มอุปทานทางการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ
3. เพิ่มทุนและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น สนับสนุนให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร และเชิงวัฒนธรรม ทั้งในระดับผู้ประกอบการ และระดับองค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

5.5.2. แนวทางพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์

1. จัดทำแผนพับที่มีคุณภาพสวยงาม ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และแจกจ่ายให้กับนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวและตามสถานเอกอัครราชทูตของประเทศต่างๆเพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
2. จัดทำคู่มือให้นักท่องเที่ยวที่สามารถใช้ได้สะดวก โดยมีรายละเอียดข้อมูลการท่องเที่ยวโดยสังเขป เข้าใจง่ายและมีแผนที่ประกอบอย่างชัดเจน
3. ขอความร่วมมือจากภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจสถานีบริการน้ำมัน จัดทำแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งเป็นที่ให้บริการข่าวสารข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว
4. ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพิ่มขึ้น

5.5.3. แนวทางพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานทำให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น ดังนี้

1. โครงข่ายถนน โดยการขยายเส้นทางหลวงแผ่นดินสายหลักให้มีช่องทางจราจร 4 ช่องทางและมีการจัดการสภาพภูมิทัศน์สองข้างทางให้เกิดความสวยงาม ร่มรื่น และมีการเชื่อมต่อเส้นทางไปยังประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียง และมีการขยายโครงข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเข้าถึงที่สะดวก

2. โครงข่ายรถไฟ ควรมีการศึกษาเส้นทางเชื่อมต่อจากอุบลราชธานีไปยัง ชายแดน ประเทศลาว บริเวณช่องเม็ก และจัดให้มีการบริการรถไฟท่องเที่ยวอีสานใต้ และเพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น ควรจัดให้มีสถานีรถไฟย่อยบริเวณใกล้แหล่งท่องเที่ยว

5.5.4. แนวทางการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ควรเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในการกำกับดูแลและควบคุมกิจกรรมในพื้นที่เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเกินไป จนทำให้ทรัพยากรในพื้นที่เสื่อมโทรมลง ดังนั้น ควรมีการนำกลวิธีการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้ โดยการสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวรองเชื่อมโยงกัน เพื่อเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวให้กระจุกตัวอยู่แต่ในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมและยังเป็นการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่เป็นเครือข่ายกัน ให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เพิ่มระยะเวลาพำนักและเพิ่มการใช้จ่ายมากขึ้น โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติในการกำกับดูแลและพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย